ԺԱ. ՏԱՐԻ 3043 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 18 ԱՌԵՔ 1386 — 26 ՄԱՐՏ 1894 — 1 ՇԵՒՎԱԼ 1311 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

[illegible]

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

[illegible]

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 26/7 ԱՊՐԻԼ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

[illegible] բուն աւելի կանոնաւոր և չահեկան ընծայելու սոյն աշխատութիւն։ Կնցած քանի մը թերթի կէտերն որք դիւրաւ կրնան ուղղուիլ՝ արդէն նշանակած ենք, և այսօր ալ մի քանի կէտեր կը յիշեցնենք։

* * *

Երկու վեցամսեայ հաշիւները միացնելով, կը գտնենք թէ 1893 տարւոյն մէջ ի Կ. Պոլիս 1,224 Հայք ծնած և 1,977 Հայք մեռած են, առաւելութիւն մեռելոց՝ 753։ Դուրս թողլով այն պանդուխտներ որք Կ. Պոլսոյ մէջ ընտանիք չեն կազմած կամ իրենց ընտանիքը Կ. Պոլիս չեն բերած, և հետեւապէս երբեւ տեղացի չեն ապրիր, կը տեսնենք թէ պոլսեցնակ Հայք ունեցած են 1,224 ծնունդ (*) և 1,533 մահ, առաւելութիւն մեռելոց 309։ Ուրեմն, անցեալ տարի Պոլսեցի հայ հասարակութենէն պակսած է 309 հոգի։

Երբ լսենք թէ տեղ մը ժողովուրդի մը թիւը կը պակսի, ապահով պէտք է ըլլանք որ այս երեք պատճառներէ մէկուն է․

Ա. Ամուսնութեանց նուազում․

Բ. Ամուսնութեանց նուազ արգասաւորութիւն․

Գ. Մահերու շատութիւն։

Առաջին երկու պատճառները սովորաբար մէկտեղ կ'երթան․ բայց կան հասարակութիւններ ալ ուր թէեւ երիտասարդք և երիտասարդուհիք կը կարգուին անվրէպ, բայց ժողովուրդը դարձեալ չաճիր, որովհետեւ կ'ուզուի ըստ կարի քիչ զաւկի տէր ըլլալ։ Վիժումներ ուրեք ուրեք շատ են․ անոնց վրայ շատ հետ խօսուած է, և հոս բաւ է որ յիշենք թէ այս պարագային ժողովրդեան չաճիլը վերոյգրեալ պատճառներէն երկրորդին կը վերաբերի։

Բայց մահերու շատութիւնը բոլորովին անկախ է նախորդ երկու պատճառներէն։ Տեղ մը ուր ամուսնութիւնք քիչ են, ուր ծնունդք եւս քիչ են, ժողովուրդն այնքան շուտ չի պակսիր անպատճառ, երբ մահերն ալ քիչ ըլլան։ Ապրելու կերպէն կախում ունի։ Ժողովուրդ մը որ աղէկ ապրիլ գիտէ, որ առողջապահութեան պատուէրները կը յարգէ, շատ աւելի կ'ունենայ չափահաս, կատարեալ և առողջ մարդիկ, իր մէջ կենացմիջին տեւողութիւնն աւելի երկար կ'ըլլայ, և հետեւապէս մահերու միջին չափը նուազ, քան այնպիսի հասարակութեան մը մէջ ուր թէպէտ ամուսնութիւնք շատ են, ծնունդք եւս շատւոր են, բայց ապրելու կերպը չգիտնալով, կամ վատառողջ պայմաններու մէջ գտնուելով, մահերն եւս համեմատապէս աւելի են։

Պոլսահայք ո՞ր պատճառաւ կը պակսին։ Կամ լաւ եւս՝ միայն մէ՞կ պատճառաւ կը պակսին Պոլսահայք։

Վերոյգրեալ թիւերէն կը տեսնենք թէ ծնունդները չեն հաւասարիր մահերուն։ Առողջ նշան մը չէ այս։ Ենթադրել կուտայ ամուսնութեանց նուազումը, կամ որդեծնութեանց սակաւութիւնը։ Պէտք էր սակայն որ այս կէտ որոշուած ըլլար Մարդահամարի Տեսչութեան տեղեկագրոյն մէջ, որ դժբախտաբար, միայն ծնունդ և մահ կը նշանակէ, ամուսնութիւնները չի յիշեր, մինչ շատ դիւրին էր հարսանեաց հրամաններու արձանագրութենէն քաղելով նոյն տեղեկագրին կցել նաեւ վեց ամսեա վեց ամսու ամուսնութեանց թիւն։ Ասով բաղդատութեան եզր մը աւելի կ'ունենայինք։ Կը յուսանք որ իւր առաջիկայ տեղեկագրերուն մէջ Մարդահամարի Տեսուչն այս պակասն եւս կը լնու, և իրապէս օգտակար աշխատութիւն մը կատարած կ'ըլլայ։

* * *

Ծննդոց թիւը մէկ վեցամսեայէն միւս վեցամսեայն զգալապէս նոյն մնացած է։ (Ա. վեցամսէին 609․, Բ. վեցամսէին 615։) Բայց մահերն անհրաժեշտ տարբերութիւն ըրած են մէկ շրջանէն միւսն։ (Ա. վեցամսէին 831․ Բ. վեցամսէին 701։) Պատճառն անհրաժեշտ է։ Ամուսնութիւնք և անոնց հետեւանքները բոլոր տարւոյն մէջ կայուն վիճակ մ'ունին։ Իսկ մահերն աւելի կամ պակաս են եղանակին և օրուան հիւանդութեանց համեմատ, ինչպէս և օդի փոփոխութիւններուն և օրուան համաճարակներուն դէմ ժողովրդեան ինքզինք պահպանելու միջոցներուն համեմատ։ Ա. վեցամսէին մէջ կը պարունակէին յունուար, փետրուար և մարտ ամիսներն, որք հոս սովորաբար աւելի մահաբեր են քան հոկտ. նոյմ. և դեկտ. ամիսներն։ Անցեալ տարւոյ առաջին ամիսներուն մէջ արդէն մահերն ընդհանրապէս աւելի էին մայրաքաղաքիս մէջ։ Եւ թէպէտ Բ. վեցամսէին մէջ էր որ հնտախտ ծագեցաւ և իւր սաստկութեան կատարն հասաւ, բայց մերայինք աւելի զերծ մնացած ըլլալ կը թուին այս մեծ համաճարակէ քան բոլոր այն հիւանդութիւններէ զորս օդի յանկարծակի փոփոխումներ, սաստիկ խոնաւութիւն, տարաժամեայ երկարութիւն ձմեռի պատճառած են մեր ժողովրդեան մէջ, այն դասերուն մէջ մանաւանդ որք ինքնապահպանութեան կանոնաւոր միջոցներ չունին։

Ընդհանուր հասարակութեան վրայ ստուգուած այս վիճակ մեր Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ եւս դիտուած է, ուր նմանապէս Ա. վեցամսէին մեռեալք աւելի եղած են քան Բ. վեցամսէին մէջ, (241 ընդդէմ 204ի։)

Քանի որ ծննդոց թիւը մէկ վեցամսեայէն միւս վեցամսեայն չէ փոխուած, կրնանք ընդունիլ թէ ամիսն 100 ծնունդ, կամ տարեկան իբր 1,200 ծնունդ մնայուն թիւ մ'է։ Մեռելոց թիւն ալ 700 ի և 800 միջեւ ենթադրելով, կամ տարեկան 1,500էն մինչեւ 1,550, կը գտնենք թէ տարեկան առնուազն 300 հոգի կը պակսի Պոլսահայոց թիւէն։ Եւ Պոլսահայ ըսելով պիտի իմանանք այն ամեն Հայեր որք կամ Պոլիս ծնած են, և կամ գաւառներէն նորերս Կ. Պոլիս գաղթած են, և ոչ թէ պարզապէս պանդխտած, զի այլ է պանդխտաց հաշիւն, ու չի պարունակիր մեր քննած թիւերուն մէջ։

Եւ պէտք է յիշենք թէ Կ. Պոլսոյ մէջ այս նուազման երեւոյթն Հայո՛ց վրայ միայն կը դիտուի։ Կ. Պոլսոյ մէջ հին թաղերն առանց բնակչի չեն մնար, մինչ հետզհետէ նոր թաղեր և գիւղեր կը կազմուին և կեդրոններուն բնակիչները կ'աւելնան զգալապէս։ Միայն Եւրոպացիք չեն Կ. Պոլսոյ մէջ աւելցողները։ Բուն իսկ մեր հայրենակիցներուն աւելնալը թէ աչքով կը տեսնենք, և թէ պարբերաբար կատարուած պետական մարդահամարներուն առթիւ կը հաստատենք։ Հայոց հետ խառն բնակող Յունաց և Հրէից աճումը մանաւանդ անհերքելի է։ Կը հետեւի թէ Պոլսահայք կը պակսին ոչ միայն բացարձակապէս, այսինքն՝ իրենց առջի թիւերուն հետ բաղդատմամբ, այլ և համեմատապէս, այն է՝ բաղդատմամբ միւս պոլսեցնակ տարրերուն։

Պոլսահայք ո՛չ միայն իրենց թուական աճման բարձրագոյն կէտն հասած են արդէն, այլ և թուի թէ շատոնց սկսած են պակսիլ։ Որովհետեւ երբեմն աճեր են, (քանի մը տասնեակ ընտանիքը քանի մը տասն հազար ընտանիքի բարձրացնելով,) ուրեմն եղեր է ժամանակ մը ուր ո՛չ միայն գաղթականութեամբ այլ և ծնունդով շատցեր են։ Յետոյ ի հարկէ եղեր է ժամանակ մը ուր ծնունդներն և մահերը զիրար հաւասարակշռեր են։ Եւ ծնունդներուն և մահերուն զիրար հաւասարակշռելէն ետքը՝ մէկ տարւոյ մէջ մահերը ծնունդներէն 300—350 աւելի ըլլալու համար, պէտք է ենթադրենք թէ [illegible]։

Բայց թէ ինչո՞ւ։ — Այս ԻՆՉՈ՛Ւն տնտեսական և ընկերական այնպիսի խնդիրներ կը յարուցանէ որոց վրայ խօսելու համար ժամանակ ունինք․ զի գոնէ վեցամսեայ շրջան մը պէտք է բոլորենք մինչեւ որ Մարդահամարի Տեսուչն իւր շահագրգիռ տեղեկագրով նորէն առիթ տայ մեզ խօսելու Պոլսահայոց աճման կամ նուազման միշտ թարմ, միշտ հետաքրքրաշարժ խնդրոյն վրայ, որ հասկցողին համար այնքան թանկագին դասեր կը պարունակէ։

Բ. Գ.

(*). — Մեր տեղեկութեանց նայելով, այս ծննդոց հաշուոյն մէջ կը պարունակին տայօրէն ծնունդներն ալ. հետեւապէս տեղի չկայ ենթադրելու թէ ծնունդք պակաս նշանակուած ըլլան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Լիոնի ցուցահանդէսն ապրիլ 17/29ին պիտի բացուի նախագահութեամբ Պ. Քառնոյի։ Մեծաքսեղէնք մանաւանդ այս ճարտարական ցոյցին գլխաւոր հրապոյրը կը կազմեն։ Ֆրանսական լրագիրք «մեծ յաջողութիւն» գուշակելու համար հրահանգ ընդունած են կարգադիր մասնախմբէն։ Կ'ըսեն թէ 1900ի Փարիզեան համաշխարհային Արուեստահանդէսին նախակարապետը պիտի ըլլայ սա։ Փարիզէ դուրս կազմակերպուած առաջին ցուցահանդէսն է որուն կառավարութիւնն ոյժ կուտայ և դրամով ալ կը նպաստէ։

—Անցեալ կիրակի Ֆրանսայի նախարարաց մեծագոյն մասը մեկնեցան մայրաքաղաքէն՝ մասնակցելու գաւառային ժողովներուն, որոց նախագահներն են կամ փոխ-նախագահներն։ Այս գաւառային ժողովներ, ուղղապէս ժողովրդէն ընտրեալ, ամեն տարի գոնէ մէկ-երկու շաբաթ նիստ կ'ընեն, իւրաքանչիւր գաւառի պէտքերուն վրայ կը խորհին, կառավարութեան ներկայելի խնդիրները կը պատրաստեն, և ի հարկին անոնք են որ կ'ընտրեն Ծերակոյտի անդամներն ալ։

—Պ. տը Պլովից կը ծանուցանէ թէ ի մօտոյ պիտի հրատարակին ուշագրաւ երկու գրքոյկներ երկու նշանաւոր զօրականաց կողմէ, հաստատելու համար թէ ո՛րքան կարեւոր է և կարելի է մեծաքանակ զեղչ մ'ընել այն գումարներէ որք ամեն տարի Եւրոպիոյ մէջ կը մսխուին զինուորական նպատակաւ։

—Ֆրանսացի կառապաններու պարկեշտութիւնը ցուցնող այս դէպքը գովութեամբ կը պատմեն Փարիզեան լրագիրք. — Անցեալ շաբթու Բլիշի-Օտէօյի հանրակառքին մէջ կառավարը գտաւ կաշեայ թղթապանակ մը որ իբր հինգ հազար սամ՝ լիրայի արժողութեամբ ֆրանսական պանքտամս կը պարունակէր։ Կառավարը սոյն փոքրիկ գանձը գտաւ երբ մարդ չէր մնացած կառքին մէջ։ Թղթապանակին մէջ չկար այցաքարտ կամ ուրիշ նշան մը որով կորուսանողին հասցէն գտնել կարելի ըլլար։ Բայց մարդն առանց ձեռք զպչելու պարունակութեան՝ տարաւ յանձնեց հանրակառաց ընկերութեան կեդրոնական պաշտօնարանն, որ անմիջապէս լրագրաց մէջ ծանուցում ըրաւ այս մասին։ (Պարկեշտութիւնն ուսմունք կամ ատրճանի բարձրութենէ կախում չունի ամենեւին։) Տէրն երեւան կ'ելնէ, և ոստիկանական վարչութեան միջնորդութիւնը պէտք կ'ըլլայ որպէս զի հաճի 25 ոսկւոյ վարձատրութիւն մ'ընել հաւատարիմ մարդուն։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Աթէնք քաղաքը կիրակի գիշեր երկու ժամ մութը մնաց։ Կազի ֆրանսական ընկերութիւնը կէս միլիոն ֆր․ի գումար մը կը պահանջէր քաղաքապետութենէն, որ ինք ալ 600,000 ֆր. կը պահանջէր ընկերութենէն, իբրեւ տուգանք զանազան պակասութեանց համար։ Ընկերութիւնը, տեսնելով որ կէս միլիոնը չպիտի կրնայ բռնել, կը փակէ կազի խողովակները։ Բայց սալս, ներքին գործոց նախարարին միջամտութեամբ, կարգադրութիւն մը կ'ըլլայ, և նորէն լոյս կը սփռի քաղաքին։

ՊՐԱՈՒՆ ՍԷՔԱՐ հանրածանօթ բնախօսին մահը Ֆրանսայի գիտնական աշխարհին մէջ օրուան գլխաւոր դէպքն է։ 1817ին ծնած էր Մօրիս կղզւոյն մէջ, ի Բոռ Լուի։ 1840ին ի Փարիզ բժշկական Տոքթորութեան վկայական առաւ։ Արեան կազմութեան, կենդանական ջերմութեան, ողնայարի ծուծին հիւանդութեանց, ջիղերուն և խոյլերուն վրայ քննութիւններ կատարեց։ 1864ին Ամերիկա երթալով, բնախօսութեան և ջղային հիւանդութեանց ուսուցիչ եղաւ Հարուարտի Համալսարանին մէջ։ 18[illegible]ին Ֆլօտ Պէնանի յաջորդեց իբրեւ փորձառական բժշկութեան ուսուցիչ «Ֆրանսայի Կրթարանին» մէջ ի Փարիզ։ 1886ին անդամակցեցաւ Գիտութեանց Ակադեմիային։ 1889էն ի վեր շատ մը վիճաբանութիւն յարոյց լրագրութեան և գիտնական աշխարհին մէջ, իւր այն իրական կամ կարծեցեալ գիւտովը որով կը կարծէ մարմինն երիտասարդացնել, վերակենդանացնել կամ զօրացնել՝ կենդանական հեղուկներու ներարկումներ ընելով մորթին մէջ։ Մեռաւ որ այն առասպելական հեղուկն իրեն համար օգուտ չունեցաւ, և ինք մեռաւ այն տարիքին մէջ ուր այնքան Ֆրանսացիներ դեռ առոյգ և կայտառ են, ու «կախարդին» ձեռքէ չեն ձգեր։

ՀԱՐԵՒԻՔԸ նորէն կը նշանին։ Այս անգամ թուղթն է որ լրագրական կրնքանջութիւնը կ'ընէ։ Խօսեցեալ օրիորդն ալ Վիքթորիա թագուհւոյն մէկ թոռն է եղեր, Հէսի մեծ դքսին քոյր Ալիս իշխանուհին։ Նշանախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ եղեր Գոպուրկ գահաժառանգին Քոպուրկ այցելութեան առթիւ, ուր պիտի կատարուի Հէսի մեծ-դքսին ամուսնութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆ կառավարութիւնն 107 միլիոն մարքի փոխառութիւն մը պիտի հանէ, բանակին, նաւատորմին և երկաթուղեաց համար 1894—95ի ելմտացոյցով գուշակուած արտասովոր ծախքերը գոցելու համար։

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՇԻՒԸ. — Գերմանիոյ Կայսրուհւոյն իւր զաւակաց հետ Պերլինէ Աւստրիոյ հարաւային կողմն յԱբբասիա փոխադրման համար յատուկ կառախմբի ծախքն եղած է 9,600 մարք։ Նոյն կառախմբով ապա Կայսրն եւս հոն գացած ըլլալով, նոյն ծախք կրկնուած է։ Վերադարձի համար, նոյն հաշիւն ընելով, երթեւեկի ծախքը կը յանգի իբր 2,000 անգլ. ոսկւոյ միայն երկաթուղիի համար։ Կայսրը ծախք ըրած է նաեւ Քրիսթոլէշ հոգեշարժ դքսանուհւոյն Անգլիայէն բերել տալու, որ յԱբբասիա կայսերական գերդաստանի տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի, պտոյտներ ընելու համար Ադրիականի մէջ։ Յ'Աբբասիա կայսերական գերդաստանին համար և ի Ֆիումէ իրենց հետեւորդաց համար վարձուած պանդոկներուն ծախքն ալ հաշուելով, և ենթադրելով թէ սոյն զբօսավայրի մէջ կայսերական գերդաստանն ի Պերլին կամ Բոցտամ ըրած ծախքէն քիչ մը աւելի ընէ, կը հետեւի թէ այս ճամբորդութեան համար պիտի չբաւէ 15,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն, որով Վիքթորիա Թագուհին Անգլիայէն կ'երթայ Ֆիորենցա, հոն քանի մը շաբաթ կ'ապրի, և կը դառնայ Ուինտսոր կամ Ուայդ կղզին։

ՔՈՇՈՒԹԻ մարմինն յատուկ դամբանարանի մը մէջ դրուեցաւ, ընդ մէջ իւր կնոջ և իւր աղջկան մարմիններուն։ Իւր ծննդավայրէն բերուած պարկերով հող պարպուեցաւ փոսին մէջ։ Քոշութի երկու որդիք խանդավառ ընդունելութիւն գտան այս առթիւ, և իրենց հօր գերեզմանին առջեւ բարեկամք խնդրեցին իրենցմէ որ այլ եւս չմեկնին Հունգարիայէն։ Հանգուցելոյն որդիքը շնորհակալութիւն յայտնեցին իրենց հօր յիշատակին մատուցեալ աննման յարգանքին համար։ Այսպիսի մեծաշուք թաղում երբեք տեսնուած չէ եղեր հունգարական ոստանին մէջ։ Յուղարկաւորաց և տխրող բազմութեան թիւը Փեշթայէ քաշուած հեռագրեր կէս միլիոնէ աւելի կը հաշուեն։ Պսակներու թիւն ալ երեք հազարի կը մօտենար։ Ինչպէս արդէն ծանուցինք, գլխաւոր դամբանական արտասանեց անուանի մաճառ գրագէտն Մօրից Ժօքայ, որ նոյնքան լաւ խօսող է որքան գիւթիչ գրող մ'է։ Աւելորդ է ըսել թէ ուղղակի անկարգութիւն չեղաւ այն մեծ դէպքերուն որոց խառնուած է Քոշութի անձը։ Բայց ընդհակառակն շատ խօսեցաւ իւր թունդ մաճառ ոգւոյն վրայ և այն ծառայութեանց վրայ զորս մատուցած է Հունգարիոյ օգտին համար և Փէշթայի գեղեցկացման համար։ Ըստ կանխորոշ կարգադրութեան, նախարարք ներկայ չէին, և զօրականք ոմանք քաղաքային զգեստով միայն ներկայ գտնուեցան։ Երբ բազմութիւնը ցրուելու վրայ էր, Հոնվէտներու ներկայացուցիչք և ծերունւոյն շատ մը համակիրք ծնրադիր «Մնաս բարեաւ» ըսին հանգուցելոյն, և թէպէտ խոր ծերութեան մէջ մտած էր, բայց շատերու աչքէն արտասուք խլեց այս մարդ։

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԵՐԻ. — Անգլիոյ նոր նախարարապետն իւր հանճարը ժառանգած է մօրմէն, Քլիվլէնտի դքսուհիէն, որ իւր ծերութեան հասակին մէջ անգամ տակաւին կը փայլի ընկերութեան մէջ։ Սա էր մին նորահասակ գեղուհիներէն որք կ'ընկերակցէին Վեհ. Թագուհւոյն, անոր թագադրութեան հանդէսին ժամանակ։ Թերեւս կանուխ առնչութիւնն է պատճառ որ Թագուհին ի վաղուց հետէ համակրանք

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (197)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՉԱՐԸ

Թ

ՇԱՏ ՈՒՇ ԷՐ

Երեք մարդեր հաւաքուած կը գտնուէին Բուասէլ փողոցի գիտնականին ապարանքը։

Ասոնք էին Աւաման տը Պեանէյ, Աշխիպալ տը Թոմերվիլ և Մարսիալ։

—Այսպէս, Մարսիալ, կ'ըսէր Պ. տը Պեանէյ, ձեր որոշումն անդրդուելի՞ է։

—Պարտք մը կը կատարեմ, պատասխանեց Մարսիալ պարզապէս։ Հայրս մեռաւ անանկ զարհուրելի պարագաներու մէջ որ չեմ կրնար զանոնք յիշել առանց սարսռալու։ Զարաբախտութիւնը իմ վրիժառութենէս ազատեց այն թշուառական մարդասպանները զորս պէտք էի պատժել։ Բայց գէթ զաւակը որ չկրցաւ զարնել մարդասպանները, պարտի գերագոյն պատիւ մը ընծայել անոր որ ոչ եւս է։ Ցարգալից և արտաւթոր, պիտի երթամ այցել այն տեղերն ուր ծերունին ինկաւ, գիտութեան սիրոյն զոհ երթալով. պիտի երթամ խոնարհիլ այն հողին վրայ ուր իր ոսկրները ցրուած են անչիրիմ... ըսէք, դուք որ գիս կը լսէք, չէ՞ք հաւանիր իմ որոշումներուս։

Աւաման և Աշխիպալ իրարու նայեցան։

Յետոյ, Աւաման, երկար լռութենէ մը ետքը, աւելցուց.

—Մեզի չէինար հակառակիլ ձեզ ոգեւորող զգացման դէմ, որ անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ աղէկ ըրած ենք յոյսերնիս չկտրելով ձենէ... Մինակ, աղէկ հաշուա՞ծ էք անհուն դժուարութիւններն այն գործին զոր կուզէք կատարել... երկիրն ուր կուզէք երթալ գրեթէ անծանօթ է։ Մինչեւ հիմակ հազիւ մէկ քանի եւրոպացիներ գացած են հոն... լեզուին նախատարրերն անգամ չէք գիտեր... հազարումէկ վտանգներու կ'ենթարկէք ինքզինքնիդ, եւ գուցէ չունենաք ձեր ողբացած անձին գերագոյն հետքը գտնելու վշտագին ուրախութիւնը։

Մարսիալ շարժումով մը ընդմիջեց Աւամանին խօսքը։

—Այդ ամենը մտածեցի, ըսաւ հաստատ ձայնով մը։ Բայց ինքզինքս անարժան պիտի դատեմ կրելու հօրս անունը եթէ այս գործին կատարման մէջ ընկրկիմ վտանգներու առջեւ։ Հայրս չզողաց, հայրս չվարանեցաւ։ Ե՞ս ինչու վարանիմ։ Արդէն Սօէրա ինծի հետ պիտի գայ։

—Նորէն կ'ըսեմ, յարեց Աշխիպալ, մեր բարեկամին խորհուրդներուն վրայ մտածեցէք։

—Ո՛չ, ո՛չ, գոչեց Մարսիալ ոտքի ելլելով։ Շատ անգամ վատ եղայ, շատ անգամ ես ընկրկեցայ փոխանակ անցնելու այն խոչնդոտն որ կը բաժնէր զիս իմ պարտքէս։ Այսօր կը հնազանդիմ զիս կանչող ձայնին։

—Լա՛ւ ուրեմն, բարեկամս, ըսաւ Աշխիպալ ինքն ալ ոտք ելլելով, միայնակ չը պիտի կատարէք այդ գործը։

—Ի՞նչ ըսել կուզէք։

Աւամանին երեսը տխրութեան ստուեր մը պատեց։

—Տեղի ունեցած ցաւալի դէպքերը, յարեց, ամենուս վրայ ալ զանազան պարտքեր կը դնեն։ Պ. տը Սիլվրէյլի մահը, ազատութիւն տալով Մաթիլտ տը Ֆավրէյի, իրաւունք կուտայ ինծի յուսալ թէ օր մը պիտի հաճի իմ անունս կրելու... բայց ամեն բանէ առաջ պէտք է անցեալին մոռացումն հանդարտեցունէ այդ աղնիւ արարածին զգացած անձկութիւնները... Գիտնալով ձեր նպատակը, խնդրեցի եւ ստացայ պաշտօն մը՝ նպատակ ունենալով նոր երկրախուզութիւն մը ի Թամպաճ եւ Թմբրներու հին երկիրն մէջ... Ձեզի պիտի ընկերանամ։

Մարսիալ ուրախութեան աղաղակ մը արձակեց։

—Ամենը աս չէ։ Գիտէք որ Լիոնէլը բուժելու համար մեր ըրած բոլոր ջանքերը ի զերեւ ելան։ Շատ անգամ, մտային հիւանդութիւններու մէջ, բացարձակ փոփոխում մը կեանքի պայմաններու մէջ, սբրտայոյզ և նոր տեսարաններու առթած անակնկալին ցնցումները անյուսալի արդիւնքներ առաջ կը բերեն։ Մեր Աշխիպալ բարեկամը, որուն անձնուիրութիւնը եւ բարեկամութիւնը սքանչելի են, որոշած է ինքն ալ մեկնիլ, և այս արկածախնդիր ուղեւորութեան մէջ պիտի ընկերանայ Սըր Լիօնէլին և պիտի հսկէ անոր վրայ։

Աշխիպալ, որուն պաղարիւնը բնաւ չէր այլայլեր, շատացաւ գլուխը խոնարհելով ի նշան հաւանութեան։

—Ա՛հ, պարոն, գոչեց Մարսիալ, ո՞վ երբեք պիտի կրնայ արժանապէս վարձատրել ձեզ նման սիրտի տէր անձերը։

—Մարսիալ, պատասխանեց Աշխիպալ ծանրապէս, խիղճին հնազանդիլը՝ պարտքի կատարման գոհունակութեամբը՝ ամենէն քաղցր վարձատրութիւնն է որ տրուած ըլլայ մարդուն յուսալ։

—Ուրեմն երբ իմ նպատակիս հակառակիլ կը ձեւացնէի՞ք...

—Փորձ մըն էր, ըսաւ Պեանէյ քաղցրութեամբ։ Ներեցէք ինծի այս հնարքը բանեցնելուս, եւ գիտցէք որ անճառ ուրախութիւն կը զգանք գնահատելով ձեր ճշմարիտ փափկութիւնն ու խանդը դէպի բարին։

—Ե՞րբ կը մեկնինք, հարցուց Մարսիալ։

—Այսօր անկարելի է մեզ օրը որոշել... Այսօր գիտէք թէ ի՛նչ աղէտալի բան մը տեղի կունենայ։ Իժբախտ մը, — զոր մենք շատեր կը ճանչնան, — կառափնատին վրայ պիտի քաւէ զարհուրելի ոճիր մը... Տիկին տը Ֆավրէյ, թէեւ անուղղակի, խառնուեցաւ այս եղերական գործին, և ես գիտեմ թէ այդ երիտասարդին դէմ կուտակուած ապացոյցներուն հակառակ, մարքիզուհին տարակոյսներ ունի սիրտին մէջ որք կը տանջեն զինքը... Խնդրեց մինէ որ առանձին թողունք զինքը՝ անձկութեան այս քանի մը ժամերու միջոցին, եւ, գիտէք, Մարսիալ, թէ մինակ ան իրաւունք ունի արտօնելու մեր մեկնումը և օրը որոշելու։

—Իրեն չյայտնեցի՞ք ձեր դիտաւորութիւնները։

—Այո... Բայց երկար տաբներէ իվեր գործի մը ետեւէ ենք, որ, աւա՜ղ, գլուխ չելլեր... Տիկին տը Ֆավրէյ իրաւունք ունի պահանջելու որ շարունակենք անկարելին փորձել ցոյց տուած նպատակին հասնելու համար։ Եւ ի՛նչ ալ ըլլայ իր անձնուրացութիւնը, մեր պարտքն է ապացուցանել իրեն թէ մենք ապերախտ չենք... Թող բառ մը ըսէ, թող միակ ցաւ մը յայտնէ, և մենք կը մնանք այն մարտավայրը զոր ցոյց տայ մեզ։ Այս պարագային մէջ, սիրելի Մարսիալ, մինակ պիտի մեկնիք Սօէրային հետ։

—Բայց ի՞նչ է այդ գաղտնիքը։ Այո, շատ անգամ հասկցայ թէ տիկին տը Ֆավրէյի սրտին մէջ անսահման վիշտ մը կայ... Ա՛հ, ձեզ նման ես ալ սրտիս մէջ խորին անձնուիրութիւն մը կը զգամ այս ազնիւ ու բարեպաշտ կնոջ նկատմամբ... եւ, կ'ըսեմ ձեզ, ես ալ եթէ պէտք ըլլայ կը հրաժարիմ քիչ մը առաջ յայտնած գաղափարներէս... կը թուի ինծի թէ հայրս պիտի ներէ ինծի տեսնելով որ կեանքս նուիրած եմ անոր որ ուղիղ ճամբան ցուցուց ինծի և աշխատութեան և պատւոյ կեանքի մը կապեց զիս...

Աւաման անոր ձեռքերը բռնեց։

—Լա՛ւ, Մարսիալ, լա՛ւ, գոչեց։ Արժանի էք ամեն բան գիտնալու... և հեռու չէ ժամանակն ուր Մեռեալներու Ակումբին բոլոր գաղտնիքները ձեզ պիտի յայտնուին։

Այս միջոցին ծառայ մը զգուշօրէն զարկաւ դրան, յետոյ, Աւամանի հրամանովը, սենեակէն ներս մտաւ։

—Ի՞նչ կայ, հարցուց Պ. տը Պեանէյ։

—Երկու մարդ եկեր խօսիլ կուզեն Պ. տը Թոմերվիլի հետ։

—Ինծի՞ հետ։ Ի՞նչ տեսակ անձեր են։

—Կասկածելի երեւոյթով երկու հոգի... Նախ չուզեցի մտիկ ընել զիրենք. բայց այնքան պնդեցին որ պարտաւորուեցայ իմաց տալ պարոն մարքիզին։

—Ի՞նչ երեւոյթ ունին։

—Պարոն մարքիզ, երկու աւազակներ են կարծես...

—Անուննին հարցուցէք։

—Հարցուցի, պարոն մարքիզ... բայց իրաւ որ ըսած անուննին այնքան տարօրինակ է որ չեմ ուզեր կրկնել...

Աշխիպալ ժպտեցաւ։

—Ցաղթեցէք ձեր ամօթխածութեանը, ըսաւ, և կրկնեցէք... կ'արտօնեմ ձեզ։

Պէտք է ըսել թէ Աւամանի ծառան ամենակատարեալ տիպարն էր սպասաւորական խոսա դասակարգին։

—Խօսեցէք, ըսաւ Աւաման։

(Շարունակելի)

կը տածէ իր ազգկութեան բարեկամութեան որդւոյն։ Թագուհին և ոչ մի քաղաքագէտի յուցած է աւելի նշանաւոր յարգանք, և ընդհանուր գաղափարը սա է որ գլորտ Ռոզպէրի այժմու բարձր պաշտօնին կոչելով անձնական մասնաւոր հաճոյք մը զգացած է։ Իւր մօր գերդաստանին՝ Սթէնհոփեանց՝ միջոցաւ Լորտ Ռոզպէրի հարկաւ սերտ առնչութիւն ունի Պահպանողականաց հետ։ Մանկութեան հասակին մէջ Լորտ Պիքընսֆիլտի աղդեցութեան ներքեւ կը գտնուէր։ Նկատմամբ մը Պիքընսֆիլտի ստուերը կը թուի թէ տակաւին կը սաւառնի այս քաղաքագէտին վրայ. այսինքն է՝ լուսակցութիւնը, զոր կը ցուցնէ փափուկ վայրկեաններու մէջ։ Ոչ մի կենդանի քաղաքագէտ անոր չափ կատարելութեամբ ունի իւր խորհուրդ իրեն պահելու արուեստը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՓՈՂԵՐԱՆՈՑՆ Աթէնք ղըրկեց երկու միլիոն 20 ֆր.նոց, զոր վերջերս կոխած է ի հաշիւ հելլէն կառավարութեան։

ՎԵՀԱՊԵՏՔ Ի ԴԱՆԻԱ.— Զարն այս տարի սովորականէն կանուխ պիտի երթայ Քօբէնհակ։ Հոն, յուլիս ամսուն մէջ, վեհապետական դերդաստաններու ճշմարիտ գումարում մը պիտի ըլլայ։ Զարն և իւր դերդաստան, Շուէտ-Նորվեկիոյ և Յունաստանի թագաւորք և թագուհիք և զաւակունք, ինչպէս ու Դանիոյ թագաւորին միւս փեսայն՝ Քըմպըրլէնտի անդլեգերման դուքսն և դքսուհին ի Քօբէնհակ ներկայ պիտի ըլլան Դանիոյ գահաժառանգին և իւր կնոջ (Լուիզ իշխանուհի Շուէտի) ամուսնութեան 25րդ տարեդարձի հանդէսին։ Զարին դուստր Քսենիա մեծ-դքսուհին Ալեքսանդր Միխայիլովիչ մեծ-դքսին հետ կարգուելէն ետքը, նմանապէս Քօբէնհակ պիտի երթան, ուր արծաթեայ ամուսնութեան ներկայ գտնուելէն ետքը, ճամբորդութիւն պիտի ընեն Անգլիա, Ֆրանսա և Իտալիա։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսենք թէ Ազն. Յովհաննէս էֆ. Էսաեան որ ժամանակէ մը ի վեր իր անձնական տկարութիւնը կը դարմանէ, բժշկաց խորհրդով հրաժարած է իր հանրային պաշտօններէն, այսինքն Բերայի պարտուց հատուցման յանձնաժողովին ատենապետութենէն և Իզմիրեանց մրցանակի յանձնաժողովին ու Սրուանձտեանց կտակի յանձնաժողովին դանձապետութենէն։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պարտ անձին կը համարի ծանուցանել թէ՝ Մեծ. Նշան էֆէնտի Հանէսեան 2, եւ Մեծ. Յ. Փ. Այճեան էֆէնտի 1 օսմ. ոսկի բարեհաճած են նուիրել հաստատութեանս՝ փոխան ծաղկեփունջի հանգուցեալ Մարտիրոս էֆէնտի Հանէսեանի յուղարկաւորութեան առթիւ։ (Հոգաբարձու-թիւն)

Ինչպէս յայտնի է, վաղը, կիրակի, Թեփէ Պաշըի թատերական թատրոնին մէջ տեղի պիտի ունենայ Խասգիւղի Գալֆաեան Որբանոցին ի նպաստ նուագահանդէսը։ Հաճելի ցորեկոյթ մը անցընելու փափագողներ անշուշտ չպիտի փախցունեն սոյն գեղեցիկ առիթը։

Նուագահանդէսը պիտի սկսի ժամը $9\frac{1}{2}$ին, փոխանակ 8ի, որպէս ծանուցուած էր կանխաւ։ Տոմսակները կը վաճառուին վաղը թատրոնին կիչէն։

Դուռ-գաբուի ազգ. վարժարանի նորընտիր հոգաբարձութեան անդամներէն Գէորգ էֆ. Կիւրեղեանի անունը Գրիգոր էֆ. Կիւրեղեան վրիպմամբ տպուած էր Ուսումն. Խորհրդոյ որոշմանց շարքին մէջ։

ԱԲԵՂԱՋԱԳ

ԳԻՆ 40 ՓԱՐԱ

Աբեղաձագի Գ. տետրը վաճառուած մէջ կառաբուած Բաբեկեանցը, իսկ Ե. տետրը մեր Ս. Փրկչեան Որբանոցի մէկ հին վիճակը կը նկարագրէ։

Ներքին լուրեր

ՊԱՅՐԱՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ իրիկուն ժամ $9\frac{1}{2}$ին մայրաքաղաքիս ամէն կողմերէն արձակուած թնդանօթի հարուածներ ծանուցին թէ սկսած էր Պայրամի տօնը։

Այս առաւօտ կանուխ կատարուեցաւ Պայրամի հանդէսը։ Ժամ 12ն անցած, Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած՝ գնաց Պէշիկթաշի Սինան փաշա մզկիթը։

Մզկիթի բակին մէջ կառքերով կեցած էին Բարձր. Մայր Թագուհին և պալատական տիկնայք։ Իսկ մզկիթին դրան առջեւ երկու կարգի վրայ բարեւի կեցած էին պալատական ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք։

Վեհ. Սուլթանն առաւօտեան աղօթքը կատարելէ վերջը, պահ մը հանգիստ առաւ և յետոյ փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած Տօլմա-Պաղչէի պալատը գնաց չքեղ թափորով։ Կառքին մէջ Ն. Վեհափառութեան դիմացը նստած էր արքունեաց հրամանատար Օսման փաշա։

Ելդըզի պալատէն մինչեւ Տօլմա Պաղչէի պալատը տանող ճամբուն երկու կողմը բարեւի կեցած էին հեծեալ ու հետեւակ զօրքեր՝ իրենց նուագածուաց խումբերով, ինչպէս նաեւ ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը։ Վեհ. Սուլթանի անցնելու պահուն, նուագածուաց խումբերը Համիտիյէ քայլերգը նուագեցին և զինուորք ու ժողովուրդ երիցս «Փատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։

Թափորին առջեւէն կ'ընթանային Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու բոլոր նախարարք՝ հեծեալ։ Քիչ յետոյ երկու կարգի վրայ հետիոտն կուգային պալատական, պետական ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք, ամենքն ալ համազգեստով։

Թափորին կը հետեւէին կայսերազուն իշխանք, Բարձր. Մայր Թագուհին, կայսերազուն իշխանուհիք և Պալատական տիկնայք կառքերով։

Տօլմա Պաղչէի պալատան մեծ դրան առջեւ բարեւի կեցած էին կայս. պալատան հրացանակիրք ինչպէս նաեւ պալատական նուագածուաց խումբը, որ Վեհ. Սուլթանի ժամանելու պահուն Համիտիյէ քայլերգը նուագեց։

Ն. Կ. Վեհափառութիւն պալատէն ներս մտնելով պահ մը հանգիստ առաւ, յետ որոյ սկսաւ շնորհաւորական արարողութիւնը։

Նախ և առաջ ներկայացաւ Նագիպ-իւլ-էշրաֆ էֆէնտին, որ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին։ Յետոյ կայս. պալատան նուագածուաց խումբը նուագեց Համիտիյէ քայլերգը և շնորհաւորութիւնք սկսան։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և յետոյ կարգաւ նախկին Մեծ-Եպարքոսները, պաշտօնի վրայ եղող և անպաշտօն նախարարք, Վէզիրները, Միւշիրները, Պալատի աստիճան ունեցող պաշտօնատարք, ցամաքային ու ծովային զինուորական Ֆերիգներն ու Լիվաները, Իւլա Էվվէլի, Պէյլէրպէյի, Միրիմիրանի և Իւլա Սանիսի աստիճան ունեցող պաշտօնատարք իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։ Յետոյ Բարձր. Շէյխ-իւլ-իսլամ էֆէնտին և բոլոր կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարք։ Շէյխ-իւլ-իսլամ էֆէնտին նոյն պահուն հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին և բոլոր ներկայք «ամին»ներով ձայնակցեցան։ Քիչ յետոյ պալատան պաշտօնատարք եւս իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

Յաւարտ արարողութեանց, Վեհ. Սուլթանը պահ մը հանգիստ առաւ և յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

* * *

Եւրոպական վեհապետք և Պարսից Շահը՝ Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագրեր ուղղած են ի կայս. պալատ։

* * *

Եգիպտոսի Խտիւը, Մէքքէի Էմիրը, կուսակալք, զօրաբանակաց հրամանատարք, գաւառաց կպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերն և օտար Տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանք շնորհաւորական հեռագրեր ուղղած են ի կայս. պալատ։

* * *

Հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերն և օտար դեսպանատանց առաջին թարգմանք վաղը կայս. պալատ կ'երթան իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու։

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին այդ մզկիթը գնաց փառաւոր հանդիսիւ և ուրբաթու աղօթքը կատարեց։ Ն. Վեհափառութիւն հրամայեց որ ներկայ զինուորք մեծ անցք մը կատարեն զոր դիտելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին անգլիական դեսպանն ու առաջին թարգմանն, աւստրիական դեսպանն ու առաջին թարգմանը, շուէտական դեսպանը, կինն ու առաջին թարգմանն, ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը, Պ. Վալտէք Ռուսօ, աւստրիական ընդհանուր հիւպատոսն ու կինը, Պառոն Էտմօն տը Ռօշիլտ, Րէժիի ընդհանուր տնօրէն Պ. Ֆարնէթի, տնօրէն Պ. Իվլրս, ընդհանուր քննիչ Պ. Շառնօ ու հաշուեքննիչ Պ. Նօալէ, Պոսֆորի լրագրոյ տնօրէնն և վաճառնի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ։

Ներկայից ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Բ. Դրան Հեռագրական սենեկին տնօրէն անուանեցաւ օգնականը՝ Մէհմէտ Նագիպ պէյ, որուն Իւլաի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ։

Ֆէզան գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Սաֆվէթ պէյ, նախկին Մէքքէի Բաշչէի։

Լոնտոնի օսմանեան դեսպանատան պատուակալ քարտուղար անուանեցաւ Ապտիւլհագ Հիւսէյին պէյ, որ իւր ուսումը կատարելագործելու համար Լոնտոն կը գտնուի։

Պալատի աստիճան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Րէշատ պէյի։

Իւլաի առաջին աստիճան՝ Կէօրիւճէ գաւառին (Մանաստըր) կառավարիչ Շաքիր էֆէնտիի։

Ականաւոր Մէճիտիյէ և Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ կայսերազուն իշխան Բարձր. Մէճիտ էֆէնտիի, Բարձր. Շեվքէթ էֆէնտիի և Բարձր. Մէհմէտ Սէլիմ էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Հայտար պէյի, կայս. Թիկնապահ Էմիր Ապտիւլգատէրզատէ Ֆերիդ Մէհմէտ փաշայի և կայս. ախոռներու տնօրէն Իզզէթ փաշայի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ՝ կայս. պալատան նուագածուաց Ֆերիգ Սիւլէյման փաշայի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ փարիզի դրամատէրներէն Պ. Նօէլ Պարտաքի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Հանրային Պարտուց խորհրդական Ալի պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ելմտական նախարարութեան առաջին արկղակալ Խալիտ պէյի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյի կնոջ Սաֆիյէ հանըմի և ֆրանսական դեսպանատան խորհրդականին կնոջ՝ Տիկին Տը Լա Պալիւլիէռի։

Լիագամիի արծաթ չքադրամ՝ կայս. խոհանոցին տնօրէն Ապտուլլահ էֆէնտիի։

Գեղարուեստից չքադրամ՝ Սահիտ Իսմանուէլեան էֆէնտիի։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ.—(Պաշտօնական Ջերիտէ) Մարտ 24ի հինգշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ մարտ 25ի ուրբաթ օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ հինգ դէպքեր պատահած են, որոց մին մահացաւ։ Առաջուան բռնուածներէն երեքը ապաքինած են և մին մեռած է։ Ահաւասիկ մանրամասնութիւնները.

Եէնիքէօյ հինգ։ Մարիօ Համազաքի, Սօֆիրի Եօրկի՝ Մռամծ, Բանանօս Լիգօրիօս, Թարսիա Բանայօթ և խորված Ժաք։

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են.

Եէնիքէօյ՝ մէկ։ Յակոբ (Գուրու քաշվէճի)։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.—Ահաւասիկ վերջին փետրուար ամսուան միջոցին կ. Պոլսոյ մէջ պատահած մահերու ցուցակն, առողջապահական վարչութեան արձանագրութիւններէն քաղուած։

	այր	կին
Իսլամ	311	355
Քրիստոնեայ	265	196
Հրեայ	39	37
	615	588

Համագումար 1203 մահ, որոց 2ը ծաղկախտէ և 36ը քոլերայէ։

1893 փետրուար ամսուան մէջ պատահած մահերու թիւն է 1221 (3ը ծաղկախտէ), որ է ըսել ներկայ տարւոյ փետրուարի մահերէն 18 աւելի։

ԲԻՒՐ ԼՕԴԻ, որ Եգիպտոսէն յատուկ կարաւանով մը մեկնած էր անապատի ճամբով Երուսաղէմ ուղեւորելու համար, մարտ 18ին Ս. քաղաքը հասեր է։

ՄԻՔՐՈՊԱԶՆՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԸ.— Մեծ-Եպարքոսն առջի օրը Բ. Դուռը կանչել տուաւ բրոֆէսէօր Նիքօլը։ Հեռագրաւ հրահանգ ղրկուած է Բարիզ որպէս զի փութացնեն միքրոպազննական աշխատանոցին յատուկ գործիները և սարուածքներու առաքումը։ Բարիզի մէջ վարձուած աշխատանոցի սպասաւորը, Պ. Լորմէ, մայրաքաղաքս հասած և իր գործին գլուխն անցած է։

—Բրոֆ. Նիքօլ Մեծ-Եպարքոսին մատուցեր է մանրամասն տեղեկագիր մը ջրերու և ուսեկներու միքրոպազննութեան մասին։ Ֆրանսացի գիտնականը կուզէ կ. Պոլսոյ մէջ հաստատուած աշխատանոցը այն կատարելութեան մէջ դնել, ուր կը գտնուին Բարիզի և եւրոպական ուրիշ մայրաքաղաքներու աշխատանոցները։

ՀԱՎԱԼԷՆԵՐԸ. — Սպարապետութիւնը խնդրած է Ելմտական Նախարարութենէն որ նահանգներու մնուկները արտօնութիւն ստանան զինուորական վարչութեան կանխավճարներ ընել 1310 տարւոյն յատկացուած գումարին վրայ, առանց սպասելու Մալիյէին կողմէ ղրկուելիք հավալէներուն։

ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՏԻ ՐԷԺԻԻՆ Վիէննայի, Պէրլինի ու Բարիզի մասնախումբերն իրենց հաւանութիւնը յայտներ են վարչական խորհրդոյ կողմէ կատարուած ընտրութեանց մասին որ աւասիկ։

Ընդհ. Տնօրէն	Պ. Բաթօն Ֆարնէթի
Տնօրէն	» Սամուէլ Իվլրս
Ընդհ. Քննիչ	» Շառնօ
Ընդհ. հաշուեքննիչ	» Ժ. Նօալէ

Պ. Նօալէ (Օսմ. Հանրային պարտուց ընդհ. տնօրէնի որդին) կը պահէ միանգամայն Րէժիի վարչական խորհրդոյ քարտուղարի պաշտօնը։

ՄԵԾ ԿՂԶԻՒ մէջ տասն օր առաջ երեք մարդեր հիւանդացեր են, որոց մին մէկ քանի ժամու մէջ մեռեր է եւ այնպէս զրոյց ելեր է թէ այդ անձինք քոլերայէ վարակուած են։ Քաղաքապետութեան հրամանաւ Մեծ կղզւի մէջ քննութիւնք կատարուելով հաստատուած է թէ մարտ 14էն մինչեւ անցեալ հինգշաբթի իրիկուն քոլերայի ոեւէ դէպք չէ տեսնուած և նոյն իսկ փորհարութեան դէմ դեղ առնելու համար բնաւ դեղագիր տրուած չէ և թէ այդ միջոցին թիֆօզ եւ այլ հիւանդութիւններէ տասներկու անձեր հիւանդանալով անոնցմէ երկուքը մեռած են։ Այդ քննութեան արդիւնքը տեղեկագրով մը մատուցուած է Քաղաքապետութեան, որ ապանեխիչ գործի մը ղրկած է հոն ի հարկին գործածուելու համար։

* * *

Առջի գիշերը նոյն կղզին Այ-Տիմիթրի անուն տեղն հրդեհ ծագելով տուն մը այրեցաւ։

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏ. — Մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատան գանձապետ Պ. Մարկէլօ դատ բացած էր Աթէնքի Էֆիմերիս լրագրոյն թղթակից Պ. Պալապանիի դէմ, ամբաստանելով զայն թէ իրեն նկատմամբ վատահամբաւիչ հրատարակութիւններ ըրած էր։ Այս դատը տեսնուեցաւ մայրաքաղաքիս հելլենական հիւպատոսարանի դատարանին առջեւ որ Պ. Պալապանին դատապարտեց երկու ամսուան բանտարկութեան և դատական ծախուց։ Պ. Պալապանի յայտարարեց թէ վերաքննութեան պիտի դիմէ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Սէլանիկի մէջ անցեալ շաբաթ գիշեր երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է։

ՌՕՏՕՍԹՕՅ Րէժիի դէտերէն Ահմէտ էֆէնտի, որ ութ տասը օր առաջ մաքսախոյսերու կողմէ ոտքէն վիրաւորուած էր բըլվըլէրի հարուածով մը, նախընթաց օր մեռաւ Պոլսոյ պանդուխտներու հիւանդանոցին մէջ, ուր փոխադրուած էր։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է այդ ոճրին նկատմամբ։

ՏԻՏԻ-ԱՂԱՃԻՆ կը հաղորդէն հետեւեալ ցաւալի դէպքն, որ մարտ 13ին պատահած է Սօֆըլու գաւառակի մէջ։ Վայա, Մաբիա և Վասիլօ անուն երեք յոյն կիներ չանապուած սանի մէջ եփուած լուբիա կերած ըլլալով, մեռեր են։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ կուսակալութեան կողմէ ներքին գործոց Նախարարութեան ուղղեալ վիճակագրութեան մը համաձայն, անցեալ նոյեմբեր ու դեկտեմբեր ամիսներուն նոյն նահանգին մէջ 3200 ծնունդներ և 2664 մահեր պատահած են։ Այս հաշւով ծնունդք 536 աւելի եղած են։

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԴ, ընդհանուր տնօրէն Օսմ. կայս. Պանքային, Վիէննա ժամներ և անկից նախընթաց օր դէպ ի Փարիզ ուղեւորեր է։

ՊԱԼԱԹՈՒ կողմն առջի գիշերը 75 տարեկան թուրք կին մը զոհ գնաց ցաւալի արկածի մը։ Տան խոհանոցը մտնելու պահուն ոտքը սահեցաւ ու գետինն ինկաւ և ձեռքը գտնուած լամպարն ալ կոտրելով հագուստները բռնկեցան. մինչեւ որ տնեցիք օգնութեան փութացին, խեղճ կինը մեռաւ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ ԱՐԿԱԾ.— Անցեալները Սէլանիկի երկաթուղւոյ կայարանին առջեւ կառախումբ մը փորձեր կատարած պահուն կայարանի պաշտօնեայներէ Յակոբ անուն 28 տարեկան հայու մը ոտքը վակոններուն տակ մնալով բոլոր կառախումբը ոտքին վրայէն անցեր է։ Յակոբի ոտքը ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով, ընկերութեան կողմէ ֆրանսական հիւանդանոցը ղրկուեր է։

ԱՌԵՒԱՆԴՈՒՄ. — Պրուսայի նահանգին Բազարքէօյ գաւառակի մէկ գիւղին մէջ ծեր բարի երկրագործ մը կը բնակի, որ երկու նշանաւոր բաներ ունի. իր անուան բամբային հնչականութիւնը, Քառա Ալի օղլու Ֆէյզուլլահ, և աղջիկ մը որ կ'երեւայ թէ աքանչելի գեղեցկութեամբ օժտուած է։ Քառա օղլու Ֆէյզուլլահի աղջկան այս հռչակաւոր գեղեցկութիւնը դրացի երիտասարդի մը աչքին զարկած է։ Բացի իր երկարաձիգ անունէն՝ Քոճա Մէհմէտ օղլու Մուսթաֆա, այս երիտասարդը խղճին վրայ շատ մը բեռեր ունէր։

Լըջօրէն սիրահարուած, Քոճա Մէհմէտօղլու Մուսթաֆա ուղեց առաջ տանիլ իր տարփանքը, իբր ճշմարիտ սիրահար։ Գնաց գտաւ Քառա Ալի օղլու Ֆէյզուլլահը և անոր խօսեցաւ այն մասնաւոր պերճախօսութեամբ զոր սէրը միայն կրնայ դնել իրմով վարակուողներու բերնին մէջ։ Իր թախանձանքները վերջապէս յուղեցին հայրիկը որ խոստացաւ շնորհել իր աղջկան ձեռքը։

Բայց երբ խնդրարկուն հեռացաւ, Քառա Ալի օղլու Ֆէյզուլլահ, ալ չկրելով անոր դիւթիչ լեզուին ազդեցութիւնը, մըտածեց որ թերեւս խոհեմութիւն չէր տան մէջ մտցունել այնպիսի անձ մը որուն ո՛վ ըլլալը չէր գիտեր, — վասն զի Քոճա Մէհմէտ օղլու Մուսթաֆա նոր եկած էր գիւղ։ Անձամբ վաղեց տեղեկութիւն առնել.

Այս քննութիւն ողբալի արդիւնքներ տուաւ ի մասին Քոճա Մէհմէտ օղլու Մուսթաֆայի։ Իր կեանքին պատմութեանը մէջ շատ մութ կէտեր կային. կասկած մարդասպանութեան, գողութեան, ևլն.ևլն։

Այն ատեն Քարա Ալի օղլու Ֆէյզուլլահ, բառ օրինի, բեկանեց նշանտուքը։ Ասոր վրայ Քոճա Մէհմէտ օղլու Մուսթաֆա, մոլեգնած, հեռացաւ գեղէն, որոշելով վրէժ լուծել։

Անցեալ չարթու օրիորդը, հայրն ու եղբայրը Բազարքէօյ կ'երթային։ Կէս ճամբան յանկարծ երեք մարդեր կը յարձակին անոնց վրայ եւ երբ հայր ու որդի գետին կը փռուէին արիւնաթաթաւ, մանկամարդ աղջիկը կ'առեւանգուէր կորովի ուսերու վրայ։

Առեւանգողը Քոճա Մէհմէտ օղլու Մուսթաֆան էր։ Շրջականներէն խումբ մը կը պարտաւորուի պսակել զանոնք, եւ մեղրալուսինը կը սկսի։ Բարեբաղդաբար տեղական իշխանութիւնը վերջ մը կը դնէ այդ կենակցութեան։

ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ

Երկու գիշերէ ի վեր արտասովոր բազմութիւն մը կը խռնուի Քօնքօրտիան, տեսնելու համար «Թօբաղ իշխանուհին» որ աշխարհի ամենէն փոքրիկ կինն է, երկու երեք տարեկան մանկան մը չափ։ Այս մանրանկար կինը բեմին վրայ ներկայացումներ կուտայ որք ընդհանուր հետաքրքրութիւն կը շարժեն, ընկերակցութեամբ «դիմակաւոր մարդուն» որ ճարտար ձեռնածու մ'է։ Վաղը, ցերեկեայ ներկայացում՝ ընտանիքներու համար։

* * *

Այս գիշեր տեղի կունենայ նոր Սիրքին բացումը Սիթէ տ'Ալեբի մէջ, այն տեղն ուր Սիռք-Թուլնիէրը կուտար իր ներկայացումները։

Նոր խումբը շահեկան յայտագրի մը համաձայն կազմակերպած է իր ներկայացումները։

Ա Զ Դ

Արդէն բնաւ տարակոյս չկայ թէ մաքուր, հին եւ գիտականապէս պատրաստուած ճշմարիտ քոնեաքի գործածումը առողջապահական միջոցներէն մէկն է ընդդէմ այն համաճարակին որ կը տիրէ մայրաքաղաքիս ինչպէս նաեւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ։

Հոս հարկ չկայ ի մէջ բերելու եւրոպացի երեւելի գիտուններու կարծիքներն այս մասին։ Այդ նըղութենէն կ'ազատէ ձեզ գործածումն այս ըմպելիքին զոր այս երեւելի գիտունք ներմուծած են հնտախտային հիւանդանոցներու մէջ եւ իրենց խորհրդովը տարածուած է հասարակութեան մէջ։

Քաղաքակիրթ աշխարհի կեդրոնին մէջ կատարուած կրկին փորձերը իրօք ապացուցած են թէ քոնեաքը անանկ կազդուրիչ տարրեր կը պարունակէ որ կազմէ կը պահպանէ անիթեալ ախտին կանխատրամադրութենէն եւ անմիջաս կ'ընէ առաջին յարձակումները՝ քիչ շատ մեղմելով անոր ծանրութիւնը։

Բայց որպէս զի այս հրաշալի ըմպելիքը առաջ բերէ իր բարերար արդիւնքը պէտք է որ քոնեաքին տեսակն ու տարիքը ընտրուի։

Ծանօթ է հասարակութեան թէ միակ քոնեաքը որ կ'ընծայէ այսօրինակ երաշխիքներ ԹՐԻԲՕՍ քոնեաքն է, իր նախնական նիւթին գերիվերոյութեանը, իր գիտական անբաղդատելի պատրաստութեանը, ինչպէս նաեւ իր առնուազն վեց տարուան հին արտադրութեանը պատճառաւ։

Իր մեծ սպառումն Եւրոպա, մանաւանդ ի Ֆրանսա որ ստացած է ոսկի չըքադրամներ տիեզերական ցուցահանդէսներուն մէջ, լաւագոյն ապացոյցն է։

50,000 ֆրանքի պարգեւ մը կը տրուի այն անձին որ ապացուցանէ թէ ուրիշ քոնեաքներ ունեցած են նոյն պատուոյ նշանները Եւրոպայի մէջ։

Ամեն տեղ առանց նախապատուութեան ուզեցէք ԹՐԻԲՕՍ քոնեաքը, եթէ կ'ուզէք ձեր առողջութիւնը պահպանել ընդդէմ ձեզ սպառնացող վտանգին։

Մեծ ուշադրութիւն կը յանձնարարուի կեղծերու դէմ։

Թուրքիոյ գլխաւոր գործակալները ՏՈՒԲԱՍ եղբարք, Ղալաթիա, Ալիքսիատի խան, թիւ 17։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 5 ապրիլ.—Լրագիրք, Ումպերտօ թագաւորին և Վիլհէլմ կայսեր ի Վենետիկ տեսակցութեան վրայ խօսելով, կ'ըսեն թէ երկուքին վաղեմանօթ բարեկամութեան պատճառաւ, այս տեսակցութիւն բացառիկ բան մը չէ։ Թագաւորին քով մասնաւորապէս ոչ մէկ նախարար պիտի գտնուի այս առթիւ։ Հռոմայ գերման դեսպան Պ. ֆոն Պիւլով Վենետիկ պիտի ըլլայ։

ԱԲԲԱՍԻԱ, 6.—Կայսրը Բըխըռըստեն զբօսանաւով այս առտու Պօլա և անտի Վենետիկ կ'երթայ։

ՇԴՈՒԹԿԱՐԴ.— Այսօր կատարեցաւ ամուսնութիւնն իշխան Կէօրկի Սաքսոնիոյ և Մարի դքսուհւոյն Վիւրթեմպերկի։ Շատ մը գերման իշխանք և իշխանուհիք ներկայ էին։ Վիւրթեմպերկի թագուհին ձախ ազդրին վրայ պալար մը հանած է, և գործողութիւն մը կրած ըլլալով, իբր մէկ ամիս դուրս չի կրնար ելնել։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսփ. Ժողովն 170ի դէմ 180 քուէով ընդունեց Պ. Տալզիէլի առաջարկն, որով մասնաւոր ժողով մը պիտի օրինադրէ Սկովտիոյ տեղային ներքին գործերուն համար։

ՎԻԷՆՆԱ.—Եգիպտոսի ֆրանսական գործակատարին խոստում տրուեր է թէ Միացեալ պարտքին տոկոսը զեղչելու ծրագիրը պիտի թողուի։

—Ֆրանձ Եօզէֆ կայսր առանձին ունկնդրութեան ընդունեց Ֆերտինանտ իշխանը։

Վաճառական

ՂԱԼԱԹԻԱ, 26 Մարտ

Այսօր Ղալաթիոյ Պօրսան գոց է Պայրամի առթիւ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱՅ

ՓԱՐԻԶ, 6 Ապրիլ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 30
» Նոր 3 ½ %	106 55
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	23 45
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	501 87
Քրիտիթ Ֆօնսիէ (1890)	468 12
Օսմանեան երկաթուղի	106 87
» Րէժիի բաժնեթուղթք	441 87
Պանք Օթօման	626 87
Քրէտի Լիոնէ	736 25
Իտալական Ռանթ 5 %	77 20
Եգիպտական միացեալ	523 43
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 175
Օսմանիյէ Օսմանեան [illegible]	433 12

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Ապրիլ

Անգլ. քօնսօլիտէ	100 06
Օսմ. » Սէրի Դ.	23 25
» » » Ա.	58 75
» » » [illegible]	37
» » » Գ.	24 50
Օսմ. փոխառութիւն 1871	104 50
Փոխառութիւն 1877 ([illegible])	104 50
Պանք Օթօման	14 93
Այտընի երկաթուղի	12 25
Դասսապայի երկաթուղի	16
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	103 62
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիայ (փոխառ. Ռօյիլտ)	105 25
Հելլենական 5 %	31 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 336

ՎԻԷՆՆԱ, 6 Ապրիլ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 95
» Փարիզի »	49 57
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	214 20
» Երկաթուղի	51 70

ՊԷՐԼԻՆ, 6 Ապրիլ

Օսմանեան երկաթուղի	102 80
Օսմ. Րէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 340
» Փարիզի	80 80

ԲԱՐԻԶ ԲՈՒԹ. ՊՕՐՍԱՅ

ԲԱՐԻԶ, 6 Ապրիլ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 35
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	23 55
Օսմ. Երկաթուղի	107 50
Օսմ. Րէժի	— —
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Քրիտիթ Ֆօնսիէ	— —
Պանք Օթօման	627 50

ԹԻՖԼԻԶԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

Թիֆլիսի լրագրութիւնը շատ կը զբաղի թատերական խնդիրներով։ Հազիւ փակուած 1893—94 ի շրջանը, արդէն իսկ ուշադրութեան առարկայ եղած է յաջորդ տարւոյ հայ թատրոնին վիճակը։ Այս նիւթին վրայ Տարազ չաբաթաթերթին մէջ հրատարակուած է ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը, որուն հետեւեալ մասերը որոշ գաղափար մը կուտան հայ թատրոնի կազմակերպութեան վրայ ի Կովկաս.

Բաւական չէ հարուստ լինել, փող ծախսել և կարծել, որ թատրոնը ինքն ըստ ինքեան կը լինի։ Եթէ ամեն բան փողից կախուած լինէր, մեր հասարակական գործերը շատ էլ աննախանձելի դրութեան մէջ չէին լինիլ։ Մենք շատ հիմնարկութիւններ ունինք, որ նիւթապէս բոլորովին ապահով են, բայց բարոյապէս չեն կարողանում առաջադիմել։ Ներսիսեան դպրոցը և Գէորգեան ճեմարանը՝ ձեզ օրինակ։ Ահա երկու կրթական հիմնարկութիւններ, որոնց դրամական եկամուտներով կարելի է մի մի փոքրիկ համալսարան պահել։ Բայց նայեցէք նրանց տուած օգուտներին, և դուք կամայ ակամայ կ'ախտահեք այն աչապին գումարների համար, որ նըրանք կլանում են։ Երբ մի գործի ղեկավարները իրանց կոչման բարձրութեան վրայ չեն, այդ գործի բարոյականին ոչ մի դրամական ապահովութիւն չէ կարող օգնել։

Թատրոն ասած բանին մենք բարձր նշանակութիւն ենք տալիս և կարծում ենք, որ բեմ կառավարելը եթէ ոչ աւելի՝ գոնէ նոյնքան դժուար բան է որքան մի մեծ դպրոց կառավարելը։ Դժբաղդաբար այս կարծիքի չեն եղել հայոց բեմի թէ՛ նախկին և թէ՛ այժմեան ղեկավարները։ Ամեն մի գործի յառաջադիմութիւնը յանուն յառաջադիմութեան պահանջում է, որ այդ գործի կառավարիչ խումբը հետզհետէ աւելի ու աւելի կրթուած և ընդունակ մարդկանցից լինի բաղկացած։ Ժամանակը փոխում է հասարակութեան ճաշակը։ Մեր պապերը գոհ էին տիրացուներից և տէրտէրներից ստացած ուսումով, այժմ մեր դպրոցների համար մենք համալսարանականներ ենք պահանջում։ Հէնց նոյն իսկ Ներսիսեան դպրոցի պէս մի յետադէմ հիմնարկութիւն այժմ համեմատաբար աւելի նախապատրաստուած հոգաբարձութիւն ունի, քան թէ 20—30 տարի առաջ։ Բայց մենք աւելին ենք պահանջում։

Ինչո՞ւ ուրեմն հակառակ կերպ ենք վարւում թատրոնի վերաբերմամբ, ինչո՞ւ թոյլ ենք տալիս, որ նրա ղեկը հետզհետէ աւելի ուղէտ մարդկանց ձեռքն ընկնի։ Ինչո՞ւ գործը մինչեւ այն տեղը հասցրինք, որ նա այս 1893-94 թ. սեզոնին գրեթէ անգլուխ մնաց, մինչդեռ բարեխիղճ մարդիկ նրա նիւթականը ապահովել էին։ Ասում ենք անգլուխ, որովհետեւ ամեն է պարա-

գլուխ կամ չէֆ-ինչ անուանել մի պատահական մարդու, որին խմբի անդամները ծաղրաբար էին վերաբերւում և կատարեալ իրաւամբ:

Ինչ էլ որ լինին մեր դերասանուհիները և դերասանները, այսու ամենայնիւ ունին այնքան արժանաւորութիւններ, որ մենք պարտաւոր ենք միշտ յարգանքով վերաբերուել դէպի նրանց ինքնասիրութիւնը: Եթէ մի ուսուցչական խումբ վրդովւում է, երբ նրա գլխին վերահսկող և տեսուչ են դնում մի տգէտ միրացու, դերասանական խումբը աւելի իրաւունք ունի վրդովւելու, երբ նրան յանդգնում են կառավարել արուեստագիտական շնորքից զուրկ մարդիկ:

Բեմը վաճառատուն կամ գրասենեակ չէ: Վարուել դերասանների ու դերասանուհիների հետ, ինչպէս գործակատարների կամ ծառաների հետ, կը նշանակէ չատ ստոր գաղափար ունենալ բեմական արուեստի մասին:

Ճիշդ այդպիսի մի վարւողութիւն եմ նկատել ես այս տարի մեր դերասանների վերաբերմամբ: Իմ խօսքը, հարկաւ, անմիջապէս չէ վերաբերւում խմբի նիւթականը ապահովող երեք պարոններին: Ի պատիւ այդ պարոնների, պէտք է ասել, որ նրանք նկրտումներ էլ չեն ունեցել բարոյական ղեկավարներ լինելու. ընդհակառակը, որքան մեզ յայտնի է, նրանք իրանց հեռու են պահել այդ բանից, և չատ լաւ են արել: Սակայն թատրոնի չահերը պահանջում էին, որ այդ բարեխիղճ մեկենասները բեմի հսկողութիւնը յանձնէին մի, կամ մի քանի քիչ թէ չատ բարոյական կչիռ և հասկացողութիւն ունեցող մարդկանց: Այդ նրանք չարեցին, և պիեսներ ընտրելու, դերեր բաժանելու, փորձեր կառավարելու գործը ընկաւ խմբի աչքում [illegible] չունեցող մի մարդու ձեռք:

Այս է պատճառը, որ սեզոնի ընթացքում խմբի մէջ նկատւեցին խլրտումներ: Պիեսները ընտրւեցին անաջող, կանոնաւոր փորձեր չեղան, ներկայացումների ժամանակ սկսեցին նկատել բեմի վրայ բաբելոնեան խառնակութիւններ: Բեմիսէօրի դեր կատարող պարոնը ուզեցաւ իր քմքին բաւականութիւն տալ, դերասաններն էլ իրանց կամքը կամեցան կատարել, անկարգութիւնը սկսեց տիրել հէնց գործի սկզբից: Թատրոնական ներկայացումների աջողութիւնը կապւած է չատ մանր մունր պարագաների հետ:

* * *

Թատրոնի առաջադիմութիւնը պահանջում է երկու կէտ ի նկատի ունենալ և միշտ ձգտել դէպի այդ կէտերը: Նախ՝ մեր թատրոնական խմբին պէտք է այնպիսի կազմակերպութիւն տալ, որ նրա ներկայացումները կարողանան գեղարուեստական զւարճութիւն տալ այսպէս կոչւած բուն թատրոնասէր դասակարգին, այսինքն մեր հասարակութեան այն մասին, որ ռուսաց օպերային եւ դրամատիքական ներկայացումների միակ այցելու է: Երկրորդ՝ պէտք է աշխատել թատրոնի գաղափարը տարածել և սէր զարգացնել հասարակութեան այն խաւերի մէջ ուր չկայ այդ սէրը՝ անկրթութեան և տգիտութեան շնորհով. այլ խօսքով ասած, պէտք է աշխատել թատրոնի ասպարէզը ընդարձակել, նրա համար պատրաստելով նոր այցելուների դասակարգ:

Խօսենք առաջին կէտի մասին: Մինչեւ վերջին ժամանակ թատրոնն այցելում էին լոկ զայն պաշտպանելու համար: Նոր նոր միայն սկսել է կազմւել բուն թատրոնասէր հասարակութիւն, մեծ մասամբ բաղկացած ուսուցիչներից, վարժուհիներից եւ գաւառացիներից՝ իսկ այն դասը, որ այցելում է օտարազգի ներկայացումներին, գեղարուեստական զւարճութիւն չէ զգում հայ ներկայացումներից: Պահանջել, որ նա չարունակի քաղաքակրթեան համար միայն այցելել— ուշ է և անկարելի: Մնում է նրա ճաշակը գոհացնելու մասին մտածել: Ես անձամբ այն համոզմունքի եմ, որ այս պահանջը լրացնել անհնարին չէ, ինչպէս ոմանք կարծում են: Տասնուհինգ տարի է ես անդադար թատրոն եմ այցելում, տեսել եմ այն բոլոր այլազգի օպերային և դրամատիքական խմբերը, որ ներկայացումներ են տւել Թիֆլիսում: Ասել թէ Թիֆլիսի հայերը այդ ներկայացումներն այցելել են լոկ օտարամոլութիւնից դրդւած—սխալ կը լինէր: Աւելի սխալ կը լինէր պնդել, թէ Թիֆլիսցիները մի տեսակ բնական արհամարհանք են զգում դէպի իրանց մայրենի բեմը: Կար ժամանակ, և այդ ժամանակը հայ բեմի «փայլուն» միջոցն է համարւում, երբ նոյն այդ Թիֆլիսցիներն էին լցնում հայոց թատրոնը: Ուրեմն նրանք զգում են մայրենի բարբառով ներկայացումներ տեսնելու պահանջ: Բայց այդ պահանջը բարոյական զւարճասիրութեան է ձգտում: Չը պիտի մոռանալ այն հանգամանքը, որ Թիֆլիսցի հայի ճաշակը աւելի խստապահանջ է, քան գաւառացիինը: (Մեր խօսքը ինտելլիգենտ հայի մասին է): Մանկութիւնից սկսած նրա ճաշակը սկսած է զարգանալ, տանը նա լսել է դաշնամուր, թատրոնում նրա լսելիքը ընտելացել է իտալական օպերաներին եւ նրա աչքերը սովորել են եւրոպական դրամատիքական օտար խմբերի ներկայացումներին: Իսկ եթէ եղել է մայրաքաղաքներում, նրա ճաշակը այնտեղ աւելի է զարգացել: Այն ինչ՝ գաւառացի հայը թատրոն տեսած բանի մասին միմիայն Թիֆլիսում է գաղափար կազմում, եթէ նա Կովկասից չէ հեռացել:

Ցայտնի բան է, հայ թատրոնը, Թիֆլիսում գոյութիւն ունենալով, նախ պէտք է Թիֆլիսցիներով պահպանուի, ուրեմն նա պէտք է մրցի օտար բեմերի հետ: Կրկնում եմ, նա կարող է մրցել, եթէ լաւ կառավարուի: Ճշմարիտ է, մենք այսօր Ադամեան չունենք, բայց հազիւ թէ հայ դերասանական խմբի ամբողջութիւնը այնքան լաւ եղած լինի, որքան այժմ: Այսօր մենք բոլոր դերերի համար դերասաններ ունենք, իսկ թատրոնի «փայլուն» ժամանակներին մենք այդ չունէինք: Առաջ մի պիեսի բոլոր դերերը կրճատւում էին միայն մի Ադամեանի դերը փայլուն դարձնելու համար, և յաճախ պիեսները աղաւաղւում էին: Այժմ մեր խումբը եթէ ոչ [illegible] պիեսները, ուր հերոսական դերեր կան, գոնէ միջին բուրժուական պիեսները կարող է ամենայն աջողութեամբ ներկայացնել, եթէ նա լաւ ղեկավար ունենայ: Թատրոնը կարող է բարգաւաճուել ամբողջ խմբի աշխատասիրութեամբ, այլ ասած՝ հինգ միջակ տաղանդները աւելի օգտակար են թատրոնի համար քան մի հատիկ հանճարը: Տուէք այդ տաղանդներին միջոց իրանց ոյժերը կանոնաւոր կերպով զարգացնելու և արտայայտելու, մենք կունենանք մի չատ գեղեցիկ խումբ, որ եթէ ոչ աւելի՝ գոնէ պակաս էլ չի լինի օտարների պահած խմբերից: Նոյն իսկ հէնց այս տարի հայ խումբը իր ոյժերով աւելի բարձր էր, քան թէ օպերային խումբը, և եթէ հայ հասարակութիւնը առաջինին թողած, վերջինին էր այցելում, պատճառն այն էր, որ երաժշտութիւնը աւելի գրաւիչ է քան դրաման:

* * *

Անցնենք այժմ երկրորդ կէտին: Դա թատրոնի սէրը ժողովրդի անծանօթ խաւերի մէջ արծարծելն է: Ով ծանօթ է Թիֆլիսին, նա գիտէ որ առհասարակ դրամա կամ օպերա այցելող հասարակութիւնը մի որոշ և բաւական սահմանաչափ դասակարգ է կազմում: Ուր էլ որ լինէք՝ այդ դասակարգն էք տեսնում: Ռուսաց թատրոնը այցելում են ռուս պաշտօնեաների, վրացի իշխանների և հայ բուրժուաների և ինտելիգենտ մասի ընտանիքները: Մենք տեսանք որ գրաւել հայերի այդ մասին հայոց թատրոն — կարելի է միայն այն ժամանակ, երբ մեր խումբը ընդունակ կը լինի նրան բուն գեղարուեստական զւարճութիւն պատճառել, երբ նա այնպէս կը կառավարուի, որ կարողանայ մրցել ուրիշ խմբերի հետ: Սակայն եթէ նա մինչեւ անգամ այդ բախտաւոր աստիճանին էլ հասնի—դարձեալ թատրոնի ապագան հաստատ հիմունքների վրայ դրւած չի լինիլ: Մի եւ նոյն սահմանափակ դասակարգը չէ կարող և մայրենի թատրոն պահել և օպերա և օտար դրամաներ այցելել: Պէտք է ուրիշ աղբիւրներ որոնել, պէտք է դիմել միջին և հասարակ ժողովրդին, — մանր վաճառականների, արհեստաւորների և, վերջապէս, նոյն իսկ կինտօ կոչւած ռամիկ դասի օգնութեանը: Ահա ձեզ մի ամբողջ աշխարհ, որ եթէ ոչ բոլորովին, գոնէ մեծ մասամբ թատրոնի մասին գաղափար չունի: Իսկ զւարճութեան համար այդ մարդիկ փող ունեն և չեն խնայում. ապացոյց, որ միշտ Թիֆլիսում յաջողութիւն են ունենում զանազան կրկէսներ և ձեռնածուներ, այլ եւս չենք խօսում կոփամարտերը, որ ահագին գումարներ են խլում ամբոխից: Միթէ դժուա՞ր է այդ ամբոխին հետզհետէ ընտելացնել աւելի խելացի զւարճութիւններին: Կարծում եմ, ոչ: Ես երբեք չեմ մոռանալ այն օրը, երբ այս սեզոնին ներկայացնում էին Պէպօ, և թատրոնի օթեակներից մէկում նստած էին չորս մանրավաճառ կինտօներ: Նրանց դէմքերից զգալի էր, թէ ոչ միայն բարոյական սփոփանք և զւարճութիւն են զգում, տեսնելով թէ ինչպէս ազնիւ ձկնորսը իր պատուի համար բերդ է դնում և ինչպէս «դարչիմա» Կակուլին իր արդար ընկերոջ համար բռունցք է բարձրացնում Զիմզիմովի գլխին: Սունդուկեանցի պիեսները—ահա թէ ինչով կարելի է խելացի զւարճութեան առաջին սերմը գցել ռամիկի սիրտը:

Երբ մեզ կը յաջողուի այլ և այլ միջոցներով թատրոնի համար շաւիղ բանալ միջին և հասարակ դասերի սրտում, կ՚անցնի ժամանակ և մենք կը նկատենք, որ կեդրոնական թատրոնի այցելուների թիւն էլ հետզհետէ աւելանում է: Բայց յոյս դնել մի սահմանափակ դասի վրայ, որ նա պէտք է միշտ թատրոն պահէ—դա և անկարելի է և անարդարութիւն է:

ՍԱՌՆԱԿՈՅՏԻՆ ՎՐԱՅ

Անցեալ ամիս Ֆինլանտաի հարաւային եզերքին վրայ արկած մը պատահեցաւ որ մեծ սրտայուզում պատճառեց:

Աւելի քան երկու հարիւր Ֆինլանտացի ձկնորսներ կիներով, զաւկներով և ձիերով յանկարծ ծովուն բացը տարուեցան ծածանուտ սառոյցէ ընդարձակ դաշտի մը վրայ որ եզերքէն անջատուած էր սառնահալման պատճառով:

Ամէն կողմէ հասած օգնութիւններու շնորհքով, մեծ դժուարութեամբ կարելի եղաւ ազատել բոլոր այս խեղճ մարդերը, ծովու վրայ աւելի քան մէկ շաբաթ բնակութենէ ետք:

Բնութեան այս պատահարները յաճախադէպ չեն այդ ծովեզերքին վրայ, վասն զի Ֆինլանտացի ձկնորսները, տարերքներու ամեն քմայքներուն սովոր, կանխաւ կը հասկնան իրենց սպառնացող վըտանգը:

Կերեւայ թէ նշաններ կան որոց վրայ բնաւ չեն սխալիր:

Գիտեն գուշակել օդը որ կը պատրաստուի, որոշել վտանգը հորիզոնին գոյնէն, հովին փչումէն, գրեթէ աննշմարելի անցնող ամպէ մը:

Երբ կը զգան փոթորիկին մերձեցումը, եթէ աղէտալի գուշակութիւնները կը յայտնուին իրենց վարժ աչքերուն, եթէ իրենց ականջները լսեն կարգ մը նշանակիչ ճարճատումներ, ամեն մարդ կը փութայ չուտով եզերք դառնալ:

Բայց կերեւայ թէ այս անգամ փոթորիկն այնքան յեղակարծ ծագեր է որ ամենէն փորձառուներն ու ամենէն սրատեսները խաբուեր են:

Ամեն պարագայի մէջ դիւրին է երեւակայել թէ ֆիզիքական ինչ տանջանքներ, ինչ մահացու տագնապներ կրած են այդ արի մարդերը, օրերով գիշերներով ենթարկուած սոսկալի ցուրտի մը անգութ խածատումներուն՝ սառնեղէն բեկորի մը վրայ որ, մոլեգնափրփուր ծովու մը վրայ ալետատան, ամեն վայրկեան կրնար ճեղքուիլ և կուլ տալ զանոնք իրենց ընտանիքներով մէկտեղ:

Այս յեղակարծ դէպքերու վրայ մտածելով՝ մարդ անկարելի է որ չսարսռայ:

Բեւեռային ուղեւորութիւններու տարեգրութեան մէջ կը յիշատակուին այս կարգի բազմաթիւ դէպքեր, որոց վրայ Ֆինլանտացի ձկնորսներուն այս արկածը, որքան ալ սրտաշարժ ըլլայ, թէեւ գաղափար մը միայն կուտայ:

* * *

Ասոնցմէ մէկը պատմենք:

Ամերիկեան, Բօլարիս շոգենաւը Հալ նաւապետին հրամատարութեանը տակ, 1871 յուլիս ամսուն դէպ ի վերջը ճամբայ ելաւ հիւսիսային բեւեռ երթալու և գտնելու համար Բօլէնեան կամ ազատ ծովը, որուն ընդհանրապէս հաւատ կ՚ընծայուէր այն ժամանակ:

Բօլարիս մտաւ Սմիթի, Քէնըտիի նեղուցներուն մէջ, և ուղղակի հասաւ Ռոպէնսոն ջրանցքին բերանը, գրեթէ վերջին սահմանը որուն նաւ մը կրնայ հասնիլ՝ առանց բոլորովին արգիլուելու ծովին սառոյցներէն:

Դժբախտաբար Հալ նաւապետը, բեւեռային խուզարկութիւններու այնքան վարժ այս նշանաւոր սպան, մեռաւ 1872 օգոստոսին:

Բեւեռախոյզ մարմինը, իր պետէն զըրկուելով, ետ դառնալ միայն մտածեց և Բօլարիս ցուռկն ուղղեց դէպ Ամերիկա:

Շատ չանցած ուղեւորութիւնը սաստիկ դժուարացաւ՝ սառնակոյտերու հալման մէջտեղ, որ պատահեցաւ այդ միջոցին:

Ամեն վայրկեան վտանգ կար որ նաւը ջախջախուէր:

Նոյն իսկ հոկտեմբեր 15ին, ահագին սառնակոյտ մը անհնկ ուժգնութեամբ բախեցաւ անոր որ քիչ մնաց ճեղքուէր:

Մեքենագործը, այդ ահեղ բախումէն անշուշտ խելայեղած, կամրջակին վրայ վազեց՝ աղաղակելով թէ ջուրի հոսանք մը ներս խուժած էր և թէ նաւը պիտի ընկղմէր:

Փութացին ազատել նաւը Թիզըն տեղակալին հրամանին տակ:

Ակնթարթի մէջ, որչափ պաշար որ կրցան՝ Բօլարիսէն փոխադրեցին սառնակոյտին վրայ:

Բայց այս միջոցին հովը կը փչէր և յանկարծ բուռն քամի մը նաւն ուժգնօրէն բաժնեց սառնակոյտէն որուն վրայ կը գտնուէին պաշարներուն հետ ութը նաւաստի և Հանս ու Ժօէ Էսքիմացիները իրենց երկու կիներով և հինգ տղաքներով որուն մէկը դեռ կաթ կուտէր, փոքր «Բօլարիսը»:

Նաւը, որ իրապէս ծանր վնաս մը չէր կրած, արագօրէն հեռացաւ և շուտով անհետ եղաւ մշուշին մէջ, սառնակոյտին վրայ թողլով դժբախտ նաւագրկեալները բոլորովին հոգեխռով, զարհուրած:

Ցաջորդ օրը ի զուր փորձեցին եզերք հասնիլ զոր կը նշմարէին հեռուանց: Սառնահալը թոյլ չտուաւ որ նաւակները ծով իջեցուին:

Խեղճերը պատրանք մը պիտի կրէին այլապէս կսկծեցուցիչ:

Հորիզոնին մօտ, ծովու մը վրայ որ ազատ կ՚երեւէր, մէկէնիմէկ երեւցաւ Բօլարիս, բոլոր առագաստները պարզած:

Ինքզինքնին փրկուած կարծեցին եւ անկարելի է բացատրել խոլ ուրախութիւնն այդ խեղճերուն որք խելայն հրացաններ պարպեցին, միեւնոյն ժամանակ կայմի պէս բան մը չարժելով որուն ծայրը տեսանելի գոյնով կերպաս կտորներ անցուցած էին:

Աւա՜ղ, Բօլարիս բան մը չը տեսաւ, ոչ ալ լսեց, և հանդարտօրէն չարունակելով իր ճամբան շատ չքշեց անհետ եղաւ նորէն, այս անգամ անդարձ:

Այն ատեն նաւակոծեալները թախծագին յուսահատութեան մատնուեցան:

Այդ տրտմաթախիծ վայրերուն մէջ ա՛լ ո՛վ է օգնութեան յոյս չըլլալով, աղետալի մահը միայն ընդնշմարեցին, հոն, այդ սառնեղէն դաշտին վրայ ուր պիտի մեռնէին անօթութեան եւ ցուրտի գալարումներուն մէջ եթէ անկից առաջ գահավիժած չըլլային արջային ովկէանոսի անդունդները:

Մինակ Թիզըն տեղակալը, օժանդակութեամբ երկու քաջ Էսքիմացիներուն, զորս վերջէն Ամերիկա ընդունեց յաղթանակով, քաջութիւն, կորով և պաղարիւն ցոյց տուաւ այդ զարհուրելի կացութեան հանդէպ:

Մանաւանդ ստիպուեցաւ մաքառիլ անզէն, իր բարոյական ազդեցութեամբը միայն, իր նաւաստիներուն սպառնագին անկարգապահութեանը դէմ, որք ամենքն ալ գերման էին եւ սպառազէն:

Սառնեղէն կղզեակը որուն վրայ կը գտնուէին նաւաբեկեալները, կլոր ձեւ մը ունէր գրեթէ և հազիւ երկու քիլոմէդր տրամագիծ:

Կամաց կամաց կը յառաջէր, դէպ հարաւ տարուելով բեւեռային հոսանքէն:

Հանս և Ժօէ Էսքիմացիները սառոյցէ որմաքարերով խրճիթներ չինեցին որոց տակ իրենց ընտանիքներն ու Եւրոպացիները կրցան ապաստանիլ և քիչ մը տաքութիւն գտնել՝ փոկերու եղով պատրաստուած լապտերներու լոյսէն:

Իրենք եղան նաեւ որ, ճարտար որսորդ, անօթութենէ մեռնելէ ազատեցին այդ խեղճերը. փոկեր, աղուէսներ և ճերմակ արջեր մեռուցին, հակառակ բեւեռային մութին որ կը լուսաւորուէր հիւսիսային արշալոյսերէն:

Հատոր մը պէտք էր գրելու համար բոլոր մանրամասնութիւնները, բոլոր արկածներն այս եղերական ուղեւորութեան, որք կը գտնուին Թիզըն տեղակալին օրագրութեան մէջ:

* * *

Ժամանակը սահեցաւ անօթութեան տանջանքներու և զէրօէն 40 աստիճան վար ցուրտի մը կծու ազդեցութեան տակ:

Սակայն ապրիլ արեգակը կը ծագէր, իր լոյսին հետ տալով քիչ մը քաջութիւն և յոյս՝ արկածեալներու սրտին:

Բայց, հազիւ լուսաւորած էր այս աղետաւոր տեսարանը, երբ սոսկալի բան մը նշմարեցին որ ահ ու սարսափ սփռեց նաւաբեկեալներուն մէջ:

Սառնակոյտը, որուն վրայ ապաստանած էին, արագաբար կը հալէր ու եզերքները կը կոտրտուէին:

Հարկ եղաւ տեղափոխուիլ և ուրիշ սառնակոյտի մը վրայ անցնիլ:

Իրենց պաշարներն ալ սպառելու վրայ էին: Ապրիլ 24ին այդ տարաբաղդները հարկադրուած էին փոկի չորցած մորթ ծամել, իրենց անօթութիւնը անցունելու համար:

Բարեբաղդաբար, յաջորդ օրը, Էսքիմացիները յաջողեցան ճերմակ արջ մը սպանել որուն միսը, կրակ չըլլալուն պատճառաւ, հում հում լափեցին:

Վերջապէս ապրիլ 29ին ուրախութեան աղաղակ մը արձակեցին ամենքը մէկանց:

Շոգենաւ մը նշմարած էին որուն ծուխը կը տարածուէր հորիզոնին վրայ:

Բոլոր այս տժգոյն ու վտիտ արարածները կեանք վերստացան և զսպանակէ մը մղուածի պէս՝ պահ մը ուժ առին:

Բոլոր կարելի եղած նշաններն ըրին՝ շոգենաւին ուշադրութիւնը գարձնելու համար իրենց վրայ:

Ժօէ իր վառօդատուփը պարպեց սառոյցին մէջ բացուած ծակի մը մէջ եւ կրակ տուաւ:

Պայթումը՝ թնդանօթի հարուածի մը նման աղմուկ մը առաջ բերաւ:

Նաւաբեկեալները, աչքերնին դէպի հորիզոն յառած, վայրկեան մը չէին թողուր նաւը, որ ազատման գերագոյն յոյսն էր իրենց համար:

Բայց անոր գնացքին մէջ ոչինչ ցոյց կուտար թէ իրենց ներկայութիւնը նշմարուած ըլլար:

Գիշերը վրայ հասաւ:

Այն ատեն նաւաբեկեալները վերջին յոյսի մը փարեցան: Հաւաքեցին կտաւի կտորները, չուանները, քուրջերը, ինչ որ գտան, փոկի իւղին մնացորդը այս ամենուն վրայ լեցուցին ու վառեցին:

Բոցը հազիւ մէկ մեդր բարձրութեան հասաւ:

Երբ արշալոյսը ծագեցաւ, նաւը այլ եւս չէր երեւնար հորիզոնին վրայ:

Այն ատեն, ամեն յոյս կորած երեւցաւ այս մարդոց համար որոնք իրենց վերջին ուժերն սպառած էին: Ո՛չ իւղ կար, ոչ վառօդ. վերջին լքման մը մատնուեցան և անէացեալ պառկեցան սառոյցին վրայ, հաստատապէս մտադրելով մահուան սպասել, առանց այլ եւս մաքառելու:

Արդ, ճիշդ այդ վայրկենին էր որ իրենց երկարատեւ մարտիրոսութեան վախճանին պիտի հասնէին:

Հանս եւ Ժօէ ուրիշ առագաստ մը նըշմարած էին ի հեռուստ:

Վհատութիւնն այնքան սաստիկ էր անոնց մէջ, որ Թիզըն տեղակալէն զատ, որ մինչեւ վերջը դիւցազնական ընթացք մը ունեցաւ, եւրոպացիներէն ոչ ոք ուզեց տեղէն իսկ չարժիլ նոր նշաններ ընելու համար:

Հարկ եղաւ որ քաջարի ու անխոնջ Հանսը իր մակոյկին մէջ նետուի, զոր բարեբաղդաբար ազատած էր աղէտքէն: Սառնակոյտներուն մէջէն սահելով, վերջապէս յաջողեցաւ նաւուն ուշադրութիւնը գրաւել, իր հրացանին վերջին հարուածները պարպելով:

Նշմարուածն ամերիկեան Թիկրէս կիտորսանաւն էր որ փութաց ազատել արկածեալները որոնց խղճալի վիճակին ամեն դարման տարուեցաւ:

Այդ պահուն, Լապրատորի եզրէն 80 քիլոմէդր հեռու կը գտնուէին:

Իրենց զարհուրելի ճամբորդութիւնը տեւած էր 197 օր և սառոյցներուն վրայէն 3500 քիլոմեդր ճամբայ քալած էին:

Աշխարհ համայն սոսկումով լսեց այս տառապեալ դժբաղդներուն ահռելի ու հրաշալի արկածները. ամենքն ալ ողջ առողջ ցամաք ելան ի Թէռ-Նէօվ:

Իրաւ է թէ ամենէն բեղմնաւոր երեւակայութիւնն ալ չպիտի կրնար ստեղծել այսպիսի արտակարգ արկած մը եւ Բօլարիսի սառնակոյտին ուղեւորութիւնը՝ Սմիթի նեղուցէն մինչեւ Լապրատորի եզերքը՝ բեւեռային ուղեւորութեանց պատմութեան ամենէն աւելի զարմանալի մասերէն մէկը պիտի մնայ:

Աստի անդի

ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՅ ՓԱՐԻԶԸ

Բաբելոն տասն անգամ աւելի մեծ է քան Փարիզ: Գետինն ուր կը սփռուին իր աւերակները, բոլորովին տափարակ դաշտ մըն է: Եթէ, — Աստուած մի՛ արասցէ, — Փարիզ աւերակ դառնար, իր փլած հողը պիտի ներկայացունէր Զուիցերիոյ մէկ անկիւնը, լեռներով և անդունդներով ծածկուած: Վասն զի Փարիզ չինուած է չարք մը վիհերու վրայ, մանուածապատ կամ մակադրուած:

Կոյուղիները, գետնադամբաններն ու քարահատները կը կազմեն երեք ենթափարիզեան աշխարհներ, անծանօթ, խորհրդաւոր, երբեմն ահարկու: Ասոնց մէջ չեն ջրուղիները, կազի և ելեքտրականութեան ճամբաները: Բայց կոյուղիները, գետնադամբանները և քարահատները երեք զատ աշխարհ կը կազմեն, ուր կը թաւալին չինուածային զարդերու չարքեր, որք երբեմն կը հասնին մթին և առասպելական գեղեցկութեան մը:

Հոն կ՚ապրին յոյժ բազմազան, տարօրինակ անասուններ. մուկեր, կատուներ, խլուրդներ, առանց հաշուելու անհուն պէսպիսութեամբ միջատներ: Մարդեր ալ կը գտնուին երբեմն. կոյուղի մաքրողներ, ճարտարագէտներ, բանուորներ, մաքսաւորներ և խեղճ թափառաչրջիկներ:

Կան նոյն իսկ պարապորդներ զորս կը պտըտցունեն ստորերկրեայ Փարիզին մէջ, որ յարգարուած, մաքրուած է հետաքրքիրներու համար: Բայց իրենց ցուցուածը ոչինչ է բաղդատմամբ անոնց զորս կը ճանչնան ստորերկրեայ Փարիզի պաշտօնեաները:

Ի՜նչ կարեւորութիւն ունի այցելուներու ցուցուած գետնադամբաններու մէկ փոքր անկիւնը այն անծանօթ գետնադամբաններուն անհուն մասին քով զոր թերեւս մինակ երկու երեք ճարտարագէտներ և երկու մաքսաւորներ կը ճանչնան, որք իրենց կեանքը մելամաղձօրէն կ՚անցունեն այդ մթակուռ սրահներուն մէջ, պաշտօն ունենալով հսկել որպէս զի մաքսախոյզներ չանցնին Ժէնվիյիէ դաշտին վրայ նայող դռնէն, Փարիզ տանելու համար իրենց ապրանքները՝ գետնափորներէն:

Այս մութ աշխարհքներուն մէջ չատ արարածներ մնացած են յաւէտ, ինչպէս անծանօթ քարայրներու մէջ: Երկար ատեն կայ, Վալ-տը-Կռասի մէկ դռնապանը, գետնափորներու լքուած մէկ անկեան մէջ օրին մէկը տախտակներով փակ խորշ մը գտաւ: Հանեց տախտակները և իր լապտերին լոյսովը հրէշային սանդուխ մը նշմարեց: Վար իջաւ հետաքրքրուելով: Այլ եւս չերեւցաւ: Քսանըհինգ տարի ետքը, գետնափորներու մէկ սրահին մէջէն իր կմախքը գտնուեցաւ, ճանչցուելով համազգեստին կոճակներէն, զորս մուկերը չէին կրցած կրծել:

ՄՈՆԹԷ-ՔԱՐԼՕ

Աւստրիոյ կայսեր և կայսրուհւոյն ի Ռիվիերա բնակութեան պահուն տեղի ունեցած սա զուարճալի մանրադէպը կը պատմուի:

Կայսրն ու կայսրուհին քանիցս Մոնթէ-Քառլօ գացին: Երբ առաջին անգամ կայսրուհին ներս մտաւ խաղասրահէն, կարմիր մետաքսէ փառաւոր պարեգօտ մը հագած, բոլոր խաղացողները անապաշտօրէն փութացին իրենց դրամը դնել կարմիր թիւերուն վրայ և կը հաւաստեն թէ Սթօքման անուն գերման մը այդ խաղերուն մէջ երկու հարիւր հազար ֆրանքէն աւելի չահեցաւ:

ՆՈՐ ԳԻՒՏ

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԱԿՌԱՅԻ ԼԻՆՏԵՐՈՒ

Ա.ԼԻՔՍԱՆ ԹԱՆՏՐՃԵԱՆ

Արհեստական ակռաներու յատուկ նորահնար լինտեր՝ երեւցած մասը միակտուր կիտուածէ (էմայէ): Ո՛չ մէկ ձեւի մէջ քաուչու (լաստիկ) չեն պարունակեր բնաւ: Գլխաւոր առաւելութիւն՝ բերնէ հանելու և լուալու պէտք չունին: Իւրաքանչիւր մարդու իր լինտերու մազդյանը ու անոնց ուռուցիկ ելեւէջներովը կը պատրաստուի, այնպէս որ կարելի չէ արհեստականը բնականէն զանազանել: Իսկ ներսի մասերը 24 այար միակտուր ոսկիէ:

Առողջապահական տեսակէտով կայս. բժշկական վարժարանի ժողովէն քննուած և Աւստրիական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն 15 տարուան համար հնարիչի արտօնութիւն տրուած է:

Արդոյ հասարակութեան կընծայեմ՝ արհեստական ակռաներու գործածութեան այն դիւրութիւնները որք մինչեւ ցարդ տեսնուած չեն բնաւ: Կը չինեմ ամբողջ կամ անջատ չարքեր՝ առանց զսպանակի, առջի օրերէն կատարեալ արտասանութիւն, հանգիստ ծամողութիւն և դիմացկունութիւն երաշխաւորեալ, մինչեւ վերջը առանց փոփոխութեան բերնի մէջ: Ալտէ, հոտէ, կոտրելէ բոլորովին զերծ: Ամբողջ կզակ մը՝ թէ՛ վերի և թէ՛ վարի մասեր 14էն 18 ոսկեմ ծանրութեամբ:

Դիմել, բաց ի կիրակիէ, ամեն օր յամ 4էն 10 (Ը. Թ.) Բերա, Թագսիմ փողոց: Թիւ 3: 982 19—28

ՏՕՆԱՐԵԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ
1853
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Ֆինճանճըլար, Ամերիկեան խան
Կ. ՊՈԼԻՍ
Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն հաստատութիւնը՝ արտադրութեանց մաքրութեան, ճաշակի նրբութեան եւ յանձնառարութեանց ճշդիւ ու փութով կատարման մասին տարիներէ ի վեր վայելած լաւ համբաւէն քաջալերեալ, վերջերս ձոխ Տառերու եւ Լաւագոյն Մեքենաներու յաւելմամբ ընդարձակած բշշակոյ տպագրական ճիւղը՝ ի վիճակի է իրեն դիմողները գոհացնելու:

ԿԸ ՏՊԱԳՐԷ ԵՒ ԿԸ ԿԱԶՄԷ

Ամէն տեսակ Դասական, Գրական, Գիտական եւայլն գրեանք եւ կը պատրաստէ ամէն լեզուէ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ

Այցետոմս, Հարսնետոմս, Շրջաբերական, Ազդ, Հաշուեցուցակ, Մուրհակ, Վերնագրութիւն նամակաց եւ պահարանաց, եւլն. եւլն.

☞ Հաստատութիւնս ճոխ եւ պատկերազարդ տպագրութեանց, ինչպէս եւ փառաւոր կազմեր ընելու մասին մասնաւոր դիւրութիւններ ունենալով, կարող է իրեն դիմողները գոհացնել՝ խիստ նպաստաւոր պայմաններով:

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Քիւչիւք Ապպուտ խան, Թիւ 4. Մարբուճճըլար իչի, Ստամպօլ. Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրինութիւնը:

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թուրք. լեզուաւ Օսմ. ամէն նախարարութեանց և մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամէն կարգի և տեսակի աղերսագիր, իթիրազ, լահիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն:

Ընծեռած է ամեն միջոց և ձեռնհաս անձանց օժանդակութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը ստանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ հայ. յուն. գաղ. անգլ. գերմ. [illegible] իտալ. ռուս. Էբրայեց. և պուլղ. լեզուօք:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիչեալ լեզուօք խմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի:

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ չփոթ եւ կնճռալից հաշուոց. Տոմարակալութեան դրութեան վերածումն անկարգ տումարաց:

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն երաշխաւորեալ: 958

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Ն. ԱՆՏՐԻՕՄԵՆՕ

Ի ԲԵՐԱ — Ի ՊՈԼԻՍ

Մեծ փողոց 283 — Սուլթ. Պայազիտ փողոց 99

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ գոհացնելու համար Բերայի եւ շրջակայից բազմաթիւ յաճախորդներս, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ բարեկամներս որք արդէն կրցած են գնահատել իմ լուսանկարչական աշխատութիւններս, մեծ լուսանկարչատուն մը հաստատեցի ի Բերա: Այս նոր հաստատութիւնը լուսանկարչական առաջնակարգ հաստատութիւններու հաւասար դիրքի մէջ դնելու եւ զայն արժանի ընծայելու համար բերացիներուն, ոչ մէկ զոհողութիւն չեմ խնայած: Գործաւորներս ունին վերջերս հնարուած գործիներ եւ անոնց այլազան մանրամասնութիւններն, այնպէս որ ամեն մարդ կրնայ իր լուսանկարն հանել տալ իր ճաշակին համեմատ, ամենէն պզտիկ ձեւէն մինչեւ բնական մեծութեամբ:

Երեսնամեայ փորձառութիւն մը եւ լուսանկարչական գործիներուս բազմազանութիւնը երաշխիք մըն են թէ իմ քլիշէներս լաւագոյնս պիտի յաջողին:

Այս ըսածներուս ճշդութիւնն ստուգելու համար կը բաւէ այցելել իմ լուսանկարչատունս եւ, եթէ փափագ յայտնուի, փորձ մը հանել տալ, ինչպէս համոզուելու համար:

Լուսանկարները կը յաջողին թէ՛ մշուշապատ օդին եւ թէ՛ պայծառ օդին:

Գիները համեմատապէս չափաւոր են: 822 84—100

ՄԻՍՔԷԹ

Նորանոր եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ բաւ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատեն ժեանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ յանձնարարուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ մաքրութեամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գնով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը: Ի Ղալաթիա սամ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտին էֆէնտի խանին տակ Միքրէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ գեղարաններ: Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները: Ղալաթիա Եօվախօ խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը: Վոյվոտա փողոց թիւ 92, Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը: Սամուրճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 գըրօսարանը: Մումխանէ փողոց թիւ 111 Մակաշէն Օհան խանութը: Թոփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը: Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամացոյցը Սթէֆանի հաճի Դօսթիի խանութը: Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12: Ի Պոլիս Հաճօփուլօ խանին կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24: Մեծ Շուկայ Քաֆֆաֆաճըլար փողոց Թօփամլեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօփուլօ շուկային մէջ թիւ 10: Ղալաթիա Աէրայի կից թիւ 57: Ղալաթիա Սէրայի դէմը փողոցը Քիլիտիի թիւ 6 խանութը: Հալէպ Չարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Հաճի Աարիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Անանեանի թիւ 40 մթերանոցը: Ի Գում-գաբու Սթաւրօ ծառոէչի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի թիւ 21 խանութը: Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մարգսաադայի թիւ 113 գրօսարանը, Սամաթիա պուրնը 49 թիւ Սիմոն աղային ցայիխոն, Դատըգիւղ նաւամատոյցին վրայի անուշեղինաց խանութը եւ Զաէչը իչի Թուլումպա փողոց գարեջուրի խանութը Մագրի գիւղ երկաթուղոյ կայարանի դէմը պարագան:

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ: 691

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

881

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — **ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ**

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,794,012

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած՝ Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոխադարձ ապահովագրութիւններ կ'ընդունի չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրամական երաշխաւորութեամբ մեծ ընդունարաններ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վճարմանն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — **Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ** — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի՝ ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կը՝ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ — ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ, — 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, — ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ Կ'ԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, — ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ. 771

ԽԱՆ ՊԱՊԸ ՍԱՐԱՖՆԵՐԻ

400 թօփ 48 լիպրա էսէրը ճէտիտ քեաղըտը պէհէր թօփը ֆի 60, 400 թօփ 33 լիպրա Ստամպօլ քեաղըտը պէհէր թօփը ֆի $53^1/_2$, 100 թօփ 60 լիպրա էլլի պաթալ քեաղըտը պէհէր թօփը ֆի 150, 200 թօփ 38 լիպրա էլլի Ստամպօլ քեաղըտը պէհէր թօփը ֆի $85^1/_2$, 300 թօփ 19 լիպրա բէրտախթըլը Բավիյէ քեաղըտը պէհէր թօփը ֆի $23^1/_4$, 50 թօփ 60 լիպրա Վէնէտիք պաթալ քեաղըտը պէհէր թօփը ֆի 135, 400 թօփ 19 լիպրա բէրտախթըլը Բավիյէ քեաղըտը պէհէր թօփը ֆի $18^1/_2$, 30 թօփ 42 լիպրա գարթօն քեաղըտը հաբէսի 105, 50 թօփ 22 լիպրա էլվան գապըլըք 30, 5000 թապագա 130 եան քեաղըտը պէհէր Ինկիլիզ գանթարը 115, 150 թապագա 58 նօթա քեաղըտը լիպրասը $101^1/_2$։

Տայիրէի ասքէրիէէ մաթպաասը իչուն 310 սէնէսինէ մախսուս օլարագ միւպայաասընա լիւզիւմ կէօրիւնէն պալատէ նէվ վէ մըգտարլարը մուհարրէր քեաղըտլար մէմհուր վէ մահֆուզ նումունէլէրի միւճիպինճէ միւնագասայա վազ օլունմուշ վէ հիզալէրինտէ մուհարրէր ֆիյաթլըրտան 100տէ 10 թէնզիլի իլէ էսմանը պէհէր հաֆթաաա Չէր 1000 ղրշ. թէտիյէ իտիլմէք վէ շարթնամէսինտէ մուհարրէր շէրաիթ թախթընտա օլմագ իւզրէ թախթը թէսհիւտէ ալընմըշ օլտուղունտան 310 սէնէսի մարտըն 7րնճի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի իյան օլունմուշ իսէտէ միւրաճաաթ իտէն օլմատըղընտան գարարը վիրիլմէյէրէք չէհրը մէզքիւրինն 30ընճը չարշանպին կիւնինէ թաալիգ իտիլտիկի ճիհէթլէ թալիպ օլանլարըն հէվմը մէզքիւրէ գատար մուհասէպաթ տայիրէսի շուպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէյէրի իյան օլունուր։

Նօ. 12 2—3

Իզմիտ դըլլասը իլէ մէվաքըի մալիւմէտէ պուլունան վէ պուլունտուրուլաճագ օլան ասաքիրը Շահանէնին 310 սէնէսի իչուն միւնագասայա գօնուլուպ պիրտիրիլէն ֆիյաթլար իլէ թալիպի էօհտէսինտէ պուլունան էրզաքըն իթասրնա Տէրսաատէթտէ թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իյան օլունուր։ Նօ. 11 3—3

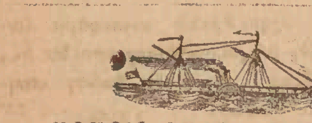

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երբեմն–Էկսմբին Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրօտօնօ	2200	Բուլիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրթինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համլէթ	1200	Րօմէօ	3500
Դէլրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Դալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դազօ	2000	Քօլբինօ	4 00	Սարֆօ	2000
Դօմօ	2700	Քօլնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գիրօ	5500	Լէրանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրրիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	5500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էայնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Վէնօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆլայնընս	200
Տրանթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճրմալօ	200
Ֆալրօն	800	Օզրանօ	4500	Ջէրօ	110
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մ'օսքիթօ	120

Էճիբշըն Մօնարք 8000
Բիրմըրըն Մօնարք 8000
Լըգիըն Մօնարք 8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՕՕ Գործակալք
Թիւ 17—18, Բիւյիւք Միւլքէ խան, Ղալաթիա

858

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղակցնոյն Բոլորեան արհեստագործարան մէ Մասրովեան, Եալքանեան, Եաճանեան

Թէյի, յօգումի, հէլվայի, խավեարի, բէշնէի, խահվէի, շաքարի, սիկառի, թուղթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ առոփեր նոր գերագոյն ձևերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամէն տեսակ կահեր, պարունակ գոյեր, լուացարաններ, ևլն. ևլն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 719

Պահճէ-Գաբու, Ռուսիմ Բաշա խանի դէմը։

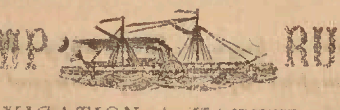

COMP. RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 28/9 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 29/10 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէէոսի ճամբով
Դշ. 30/11 Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 30/11 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչև Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 31/12 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

ԱԶԴ.—Մարտ 29/10, Երեքշաբթի օրը Գ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղևորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զացող շոգենաւին։ 605

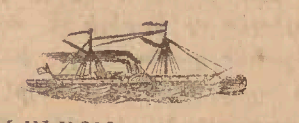

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջև կանոնաւոր երթևեկութիւն

Անմիջապէս շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղևորի ապրիլ 10ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղևորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Բեռներու և ուղևորութեան
Նաւուղէքի, ուղևորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ-Ֆրանսէ

477

ՔՕՆԵԱՔ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ
"ԿՈՐՈՆԱՏԱՆ "ՍԱԼԱՄԻՆԻԱ"
ԽՆԴԻՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ
ԳՕՆԵԱՔ ԽԱՂՈՂԻ ՀԱՐԱԶԱՏ ԳԻՆԻԷՆ
Ս. Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍԻ Ի ՊԻՐԷԱՑ

Փորձեալ՝ հիւանդ և ապաքինեալ անձանց գործածութեամբ և յանձնարարեալ նշանաւոր քիմիագիտաց և բժշկաց մասնաւոր յայտագիրներով որոց անուանքն ստորև կը յիշուին։

Ա. Կ. Խրիստոմա՛նոս. դասատու ընդհանուր քիմիագիտութեան եւ Տնօրէն բնալուծարանին։

Pierre Apery (Constantinople) Chimiste expert assermenté près la Municipalité du VIe cercle et des Consulats d'Autriche Hongrie, de Grèce et d'Allemagne.

Օթ. Բուսօփուլօս. օգնական դասատու Քիմիագիտութեան ազգային Համալսարանին եւ զինեբան բնագէտ նաւային վարժարանին։

Սփ. Ա. Իգօնօմի՛տիս. Քիմիագէտ եւ օգնական դասատու Համալսարանին։

Տ. Օրֆանիտիս. դասատու համալսարանի եւ նախագահ բժշկական խորհրդոյն։

Թ. Աֆէնտո՛ւլիս. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Պիրէայի Հան. հիւանդանոցի։

Ե. Գարամի՛ցա. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Աթէնքի զօրծնական բժշկութեան։

Մ. Հաճիմիխա՛լիս. դաս. Համալսար։

Տ. Գօ՛նսուլաս. դաս. Համլս. եւ Տնօրէն Մանկաբարձական վարժարանին։

Ա. Զիննի. դաս. Համալ. անդամ Մանկաբուժական ժողովոյն, բժիշկ Մանկաբուժարանին յԱթէնս եւ անդամ Եւրոպիոյ զանազան գիտական ընկերութեանց։

Ի. Ղալվա՛նիս. դաս. Համլ. Տնօրէն վիրաբուժ. հիւանդանոցի, եւ անդամ վիրաբուժական ընկերութեան Փարիզու։

Ն. Տ. Մագգա՛ս. դաս. Համալս. եւ բժիշկ «Եվանկէլիզմօ՛ս» հիւանդանոցին։

Ս. Մէրգո՛ւրիս. Տնօրէն քաղաքապետական «Էլպի՛ս» Հիւանդանոցին։

Է. Գալլիօնճիս. օգ. դաս. վիրաբուժութեան։

Ալ. Սգո՛ւֆօս. բժշկապետ զօրաց։

Ն. Լաղուտաքիս. բժշկապետ նաւ. զօրաց։

Ն. Բէզօփուլօս. դաս. ախտաբանութեան։

Է. Ֆօզա՛ս. բժիշկ եւ անդամ բժշկ. ընկերթ.

Փ. Գամպա՛նիս. բժիշկ թագ. արքունեաց։

Ն. Քս. Տէլարօրթա. դաս. Համալս։

Օփ. Գօնտոյէ՛օն, Տնօր. վիրաբժ. գիտ.

Իսաթ. Տամուլիա՛նօս. Տնօրէն զինուորական շտեմարանին դեղօրէից։

Էլ. Տրի՛ցաս. դեղ. նաւային զօրանոցի.

Ն. Փամթա՛քիս. բժիշկ ի Քիոս։

Ա. Է. Ա. Դօմանօս փաշա. բժշկապետ արքունեաց Խտիվի յեգիպտոս։

Ն. Զանկարօ՛լաս. բժշկապետ Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցի եւ անդամ միջազգային առողջ ընկերութեան Եգիպտոսի եւ Փարիզու բժշկական Արատեմիայի։

Ն. Մօսխո՛ւդօս. Տնօրէն Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցին-

Զամպարօ՛ս փաշա. բժիշկ ի Կ. Պոլիս։

(Կան նաև բազում այլք յայտագիրներ և կարծիքներ թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին նշանաւոր բժշկաց և քիմիագիտաց կողմէն որք զանց առնուած են։)

ԲՆԱԼՈՒԾԱՐԱՆ ՊԻԷՐ ԱՓԷՐԻԻ
Թիւ 2,164

Պիէր Ափէրի Քիմիագէտ իրազեկ և երդմնեալ պաշտօնեայ Քաղաքապետութեան, եւ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ հելլենական հիւպատոսարանաց։

ՏԵԱՐՔ Ս. Ի. եւ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ
Ի Պիրէայ հրապարակ Ապօլօնի

Ձեր պատրաստեալ քօնեաքը քիմիական բնալուծութեան ենթարկելով գտանք հետեւեալները.

ԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՐՔ

Պարունակեալ քանակութիւն իւրաքանչիւր շիշի 775 խորանարդ հարիւրամէտր.—Տեսք յստակ.—Ցոյժ թեթեւ թթու.—Հոտ հաճելի եթերի նմանող.—Համ կիզիչ եւ ախորժելի.—Գոյն ոսկեդեղին.—Կազմութիւն հոսող եւ փոքր ի շատէ անհոսանատ.—Մրուր ոչինչ.—Խտութիւն 0,939—15° աստիճան։

Աստիճանք. Ն. Լուսաք		43, 5—15°
»	Գարթիէ	17,50—15°
»	Վօմէ	18,00—15°
Եռացում.		83

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական խաղողի գինի 43,40—100,00—ջուր 55,00—100,000.—Շաքարեղէն թանին. նիւթական տարր 1,50—100,000։

Սէվալիէ, Շաթօ, Վիտէրխալ, Ստէյնէր, Սալէ, Մօլիէր եւ Ստէյնէն ցոյց տրուած եղանակներու հետեւելով՝ ընդունայն աշխատեցանք ձեր պատրաստած ՔՕՆԵԱՔԻՆ մէջ օտար նիւթեր գտնելու։

Մեր խուզարկութիւններէ բացայայտ կ'երեւի որ ձեր ՔՕՆԵԱՔը ոչ մի օտար ցքի կամ ներկիչ նիւթ կը պարունակէ եւ ոչ արհեստական համեմներ, այլ խաղողի հարազատ գինիէն պատրաստեալ է, որով ջերմապէս կը յանձնարարեմք ամէն կամեցողին յաւ ՔՕՆԵԱՔ ունենալու։

Ի Կ. Պոլիս 11/23 սեպտ. 1891
Փ. ԱՓԷՐԻ

Թիւ 1,203

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Պ. Պ. Մէթաքսաս եղբարց հրաւիրանօք ի Պիրէայ գտնուած քօնեաքի գործարաննին այցելեցի եւ հոն պատրաստեալ ըմպելիին նախնական նիւթերը քննելով գտայ թէ խաղողի ցքին կը հանուի 1890 Lille քաղաքական քաղաքին Warein գործարանին շինած կայլակազործիով եւ գործածեալ գինին «Ճերմակ Մօսխա՛թօսն» է. գտայ նաեւ թէ 42 մեծ տակառաց մէջ 85,000 օխա պատրաստի քօնեաք կը գտնուի որ տարիէ մը աւելի շտեմարանեալ է։ Զուտ հելլենական ԳԻՆԻԷ եւ որ կը պարունակէ 42,5 °/ₒ բնական ցքի գինւոյ բոլոր անուշահոտութիւնն ունեցող ։ Ուստի կարող եմ յանձնարարել ի պաշտօնէ Մէթաքսաս եղբարց ՔՕՆԵԱՔը իբր հարազատ հելլենական որ կրնայ մրցիլ գաղղիական հարազատ քօնեաքներուն հետ։

յԱթէնս 4 Օգոստ. 1892

Տ. Կ. ԽՐԻՍՏՈՄԱՆՈՍ
Դասատու ընդհանուր բնալուծութեան եւ Տնօրէն բնալուծական գործարանին։

Միակ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ 815

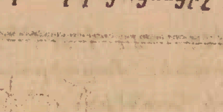

ԳԻՒՆ ԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք շոգենաւերը կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելեան միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գազալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորօգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Շէրպուրկ շոգենաւը, Նաւապետ Պաքօն, Լիվըրբուլէն ատ կը հասնի դէպ ի ապրիլ 17 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, թիւ 401
Ղալաթիա 932

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բամէս	3000	Թիպս	2500
Անալիս	3000	Նէքթիս	2400
Թապօր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւլէն	1500

Բեռ շոգենաւը Լիվրբուլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃէՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՆԻ
ԿԻՍՈՎԻՆ ՄԱՐՍԵՑՈՒՑԻՉ
ՇԱՍԷՆ
ԲԷՊՍԻՆՈՎ եւ ԴԻԱՍԹԱԶՈՎ

Բէպսինն ու տիասթազը բնական եւ անհրաժեշտ երկու զործիչներն են մարսողութեան։ ՇԱՍԷՆԻ ԳԻՆԻՆ, 1864 ին, յոյժ նպաստաւոր տեղեկագիր մը ստացած է Փարիզի բժշկական ակադեմիային մէջ։ Այն թուականէն ի վեր, ամենակարեւոր տեղ մը գրաւած է Ախտարուժութեան մէջ, եւ ամեն օր կը կը յանձնարարուի ընդդէմ,

Դժուարին կամ անկատար մարսողութեանց, ստամոքսացաւերու, դժուարահալութեան, ստամոքսատապերու, յամր ներքուծութիւններու, փսխումներու, փորհարութեան, ախորժակի կորուստեան, եւայլն.

Փարիզ, 6, Վիրթորիա ծառուղին եւ գլխաւոր դեղարաններու մէջ։

ՏԻՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, ակնգամէն ամենաստորին ցաւած ակռաները, ոսկի, աղամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանք փողոց, թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն»ի	»	114,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։
Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Բայաճըլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

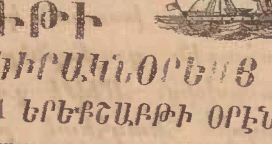

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1894 ՄԱՐՏ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 1894 ԱՊՐԻԼ 1

Վաքըֆէն Էմին էօնիւ շիքէնաւեր

12 15 Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ. Պշք.
12 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք. Մրկ.Բ.Հիս.Պէպ. Արն. Գրչ.Օրթ.Պշք.
12 15 Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.
12 30 Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վնիք.Զէնկ. Պէյլ.Գզկ.
12 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյք.Թրպ.Ենք.Մրկ. Բ.Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշ.
1 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Միրկ. Բ.Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշ.
2 10 Պէյզ.Բշպ.Ենք.Զպգ.Գնլ.Պօյճ.Բ.Ա.Հս.Գնտլ. Պէպ Արն.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Իսկ.Պշք.Գապ.
2 15 Ենմ. Մզրպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹէՆ. Միրկ. Պօյճ.Բ.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
2 45 Բ.Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Բշպ.Զպգ. Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.
3 15 Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշք.
3 30 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.ՍԹՆ.Միրկ.Պյճ.Բ. Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
4 50 Ա.Գվ. Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.ՍԹՆ.Միրկ. Պօյճ.Բ.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշք.
5 — Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հիս. Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ.Գզկ.Պշք.
5 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ. Պէյզ. Ենիք.ՍԹՆ.Միրկ. Պօյճ.Բ.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ. Պշք.
7 — Մրկ.Բ.Ա.Հս.Գնտ.Արնվ.Զնկլ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ. Պշք. Իսկ.
7 — Ենմ.Մէզ.ՊէօյԹրպՊէյզ.Բշպ.Ենք.Միրկ.Գնլ. Բ.Ա.Հս.Գնտ.Արն.Զնկ.Պէյ.Օրթ Գզկ Պշք.Իսկ
7 45 Ա.Բ.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ. Բ.Հ. Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
8 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ. Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա. Հս. Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.
9 — Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք. ՍԹՆ. Պօյ.Բ. Հս. Արն.Գրչ.Օրթ.Պշկ.
10 15 Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ. Բ. Հս.Պէպ. Արն.Օրթ.Պշկ.

Կատըգէօյէն Վաքըֆ Էմին էօնիւ շիքէնաւեր

1 45 Պշկ.Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Բ.Հս. Մրկ. Ենք. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
2 45 Պէշ.Օրթ.Արն. Պէպ, Բ.Հս. Մրկ. Ենք. Թրպ. Պէօյ.Մէզ.Ենմ.Բ.Ա.Գավազ
3 20 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ. Գնլ. Զպգ. Բշպ.Պէյզ.
3 45 Պշք.Օրթ.Գրչ.Արն Պէպ. Բ.Հս. Միրկ. ՍԹէՆ. Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզրպ.Ենմ.
4 5 Գապ.Պշկ.Իսկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ. Ա.Բ.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ. Պզզ.Թրպ. Պէօյ. Մզպ.Ենմ.
4 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Բ.Հս.Մրկ.ՍԹՆ.Ենք. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
5 20 Իսկ.Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Պէպ. Գնտ. Ա.Բ.Հս.Գնլ.Զպգ.Մրկ.
5 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Բ.Հ.Մրկ.Ենք. Թրպ. Պօյ.Մզպ.Ենմ.Բ.Ա.Գվ.
6 — Գապ.Պշկ.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ա.Բ.Հս. Մրկ. Ենք. Պզզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
7 — Պշկ.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Բ.Հս.Պօյճ. Գնլ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
8 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Բ.Հ.Մրկ.Ենք. Թրպ. Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
9 30 Պշկ.Օրթ.Արվ.Գնտ.Բ.Հս.Պօյ.Գանլ.Ենք.Պէզ. Թրպ. Պէյ.Մզպ. Ենմ.
10 5 Գապ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զպգ. Բշպ.Պզզ.Մզպ.Բ.Ա.Գվ.
10 20 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Բ.Հս.Պօյճ.Մրկ.ՍԹՆ. Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
10 50 Գապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Գնտ. Ա.Բ.Հսք. Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ.Պզզ.Պէպ.Ենմ.զացող շգ.ն պիտի հանդրդակցի.
11 10 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ. Բշպ.Պզզ.
11 20 Պշկ.Պէպ.Բ.Հս.Մրկ.ՍԹէՆ.Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ.Ենմահալէ
11 30 Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Պէպ.
12 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ. Արվ. Պէպ.